

**Statsutskottets betänkande nr 74 om regeringens proposition
med förslag till inkomstskattelag samt ändring av 1 och 6 §§ lagen om
skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund**

Riksdagen remitterade den 6 oktober 1992 regeringens ovan nämnda proposition nr 200 till statsutskottet för beredning.

Regeringen föreslår en revidering av inkomstbeskattningen från och med början av 1993 som i centrala delar går ut på att hålla isär beskattningen av kapitalinkomster och beskattningen av förvärvsinkomster. De lagförslag som anknyter till reformen ingår i regeringens propositioner nr 200—209. Utskottet har behandlat dessa propositioner samtidigt och således också hört sakkunniga samtidigt. Skattereformen är vidare förknippad med regeringens senare särskilt avlåtna proposition nr 244 om ändring av lagen om förskottsuppbörd, som har behandlats separat.

Statsutskottets skattedelegation, som berett betänkandet om regeringens proposition för utskottet, har hört följande sakkunniga:

— överdirektören Lasse Arvela, biträdande avdelningschefen Seppo Mäkelä, regeringsrådet Kirsi Seppälä, finansrådet Reino Niinivaara, regeringsrådet Maija-Leena Sarkko, lagstiftningsrådet Tarja Jääskeläinen, lagstiftningsrådet Maria Rehinder och äldre finanssekreteraren Merja Taipalus vid finansministeriet samt biträdande skattedirektören Anneli Nuoritalo som representant för finansministeriet,

— generaldirektören Jukka Tammi, biträdande direktören Mirjami Laitinen, biträdande direktören Risto Salama, överinspektören Raija Myllys-Kauppinen, överinspektören Erkki Laanterä, överinspektören Marja Nikkanen, överinspektören Sirpa Venesjärvi, överinspektören Tuula Hakola, överinspektören Pirjo-Päivi Pihlanto och överinspektören Lasse Lovén vid skattestyrelsen,

— avdelningschefen Heikki Koskenkylä vid Finlands Bank,

— avdelningschefen Antti Arola vid folkpensionsanstalten,

— överdirektören Pentti Takala vid forststyrelsen,

— professorn Erkki Tomppo vid Skogsforskningsinstitutet,

— ecklesiastikrådet Matti Halttunen vid kyrkostyrelsen,

— tf. kommundirektören Pekka Tuomivaara från Sodankylä kommun,

— direktören för skattebyrån i Raumo Mikko Pursiainen och kommunkamreren Irja Suominen som representanter för Euraåminne kommun,

— juristen Timo Kvist från Nådendals stad,

— forskaren Juhana Vartiainen vid Arbetarörelsens ekonomiska forskningsinstitut,

— prognoschefen Tarmo Valkonen vid Näringslivets forskningsinstitut,

— forskningsdirektören Mikael Ingberg vid Pellervo Ekonomiska Forskningsinstitut,

— avdelningschefen Arto Laitinen och chefsplaneraren Juha Mynttinen vid Finlands Stadsförbund,

— vice verkställande direktören Leif Engfelt och skattechefen Hannele Taatila vid Suomen Kunnallisliitto,

— biträdande direktören Christel von Martens vid Finlands svenska kommunförbund,

— ombudsmannen Timo Hannula vid Lapplands landskapsförbund,

— nationalekonomen Ismo Luimula vid Finlands Fackförbunds Centralorganisation,

— planeringschefen Olli Saariaho vid Akavarf,

— utredningschefen Matti Koivisto vid Finlands Tekniska Funktionärsorganisationers Centralförbund,

— ekonomiskpolitiske sekreteraren Martti Luukko som representant för TOC-förbunden,

— avdelningschefen Vesa Korpela vid Skattebetalarnas Centralförbund,

— juristen Arto Nikkarinen vid Befolkningsförbundet,

— avdelningsdirektören Esko Kiviranta och avdelningschefen Elina Rutanen vid Centralför-

bundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK,

— vicehäradshövdingen Agneta Ström vid Svenska lantbruksproducenternas centralförbund,

— avdelningschefen Pertti Litmanen och markanvändningschefen Vesa Moisio vid Skogsindustrins Centralförbund,

— forstchefen Antti Koskimäki vid Metsäkeskus Tapio,

— ombudsmannen Martti Rautiainen som representant för Kuusamo samfälliga skog och ombudsmannen Kasper Nurmi som representant för Mustiala samfälliga skog,

— skattepolitiska ombudsmannen Seija Karttunen vid Industrins Centralförbund,

— vice verkställande direktören Pauli K. Mattila vid Centralhandelskammaren,

— direktören Risto Suominen vid Företagarnas Centralförbund i Finland,

— vicehäradshövdingen Anna Lunden vid Centralförbundet för småindustri,

— verkställande direktören Pekka Puputti vid Handels Centralförbund,

— juridiska ombudsmannen Helena Pollari vid Hotell- och restaurangrådet,

— vice verkställande direktören Risto Rusa-ma vid Finlands Lastbilsförbund,

— vicehäradshövdingen Tapani Manninen vid Helsingfors Fondbörs,

— avdelningschefen Erkki Kontkanen vid Bankföreningen i Finland,

— avdelningschefen Pekka Heikkilä vid Sparbanksförbundet,

— juristen Jari Tarkkila vid Andelsbankernas Centralförbund,

— ordföranden Antti Vaahto vid OTC-föreningen,

— verkställande direktören Asko Schrey vid Suomen Optiomeklari Oy,

— ordföranden Lea Kononov och ombudsmannen Heljä Sairisalo vid Förbundet för ensamförsörjare och föräldrar med gemensam vårdnad,

— ordföranden Kari Karjalainen och ombudsmannen Petri Ritamäki vid Elatusvelvollisten Liitto,

— styrelseordföranden Timo Rantanen och vice ordföranden Seppo Laine vid Bokföringsbyråernas Förbund,

— professorn Teemu Aho vid CGR-föreningen,

— styrelsens vice ordförande Ritva Salomaa vid revisorsföreningen GRM,

— målaren Kari Jylhä, bildhuggaren, professor Laila Pullinen och juristen Terhi Aaltonen vid Konstnärsgillet i Finland,

— ombudsmannen Folke Bergström vid Pensionsstiftelseföreningen ESF,

— verkställande direktören för ömsesidiga försäkringsbolaget Kaleva Matti Rantanen vid Försäkringsbolagens Centralförbund,

— vice verkställande direktören Asko Tanskanen vid Arbetspensionsanstaltarnas Förbund,

— verkställande direktören Rauno Nurmi vid Livförsäkringsaktiebolaget Apollo,

— vice verkställande direktören Seppo Pietiläinen vid Pensionsskyddscentralen,

— vice ordföranden Markku Hannula vid Finlands Studentkårers Förbund,

— verkställande direktören Hannu Roine vid Isku Oy,

— skattechefen Kirsi Rosenblad vid Central-laget för Handelslagen i Finland SOK,

— professorn Kari S. Tikka, professorn Edward Andersson, professorn Heikki Niskakangas, professorn Olli Ikkala, professorn Veikko Reinikainen, JL Olof Olsson, lektorn Pentti Rönkkö och CGR Ilkka Yli-Räisänen.

Vidare har Finska Försäkringsbolagens Centralförbund, Pellervo-Seura, Bankmannaförbundet och Aurajoki Oy lämnat in skriftliga utlåtanden.

1. Behandlingen av motionerna

Utskottet har i detta sammanhang enligt hävdvunnen praxis behandlat alla till utskottet remitterade motioner som har samband med det som stadgas om inkomstbeskattningen i den gällande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet och de motioner som innehåller förslag till stadganden motsvarande stadgandena i den föreslagna lagen om inkomstskatt.

Statsutskottet har behandlat rdm. Takalas m.fl. lagmotion nr 8 med förslag till lag om ändring av 101 § lagen om skatt på inkomst och förmögenhet, som riksdagen remitterade till utskottet den 10 april 1992, rdm. Lehtinens lagmotion nr 26 med förslag till lag om ändring av lagen om skatt på inkomst och förmögenhet, som remitterades till utskottet den 1 september 1992 och rdm. Vistbackas m.fl. lagmotion nr 41 med förslag till inkomstskattelag, som remitterades till utskottet den 17 november 1992.

Vidare har utskottet behandlat rdm. S-L. Anttilas hemställningsmotion nr 26 om lika behandling av äkta makar och sambor vid beskattningen, rdm. Korhonens m.fl. hemställningsmotion nr 29 om justerad beskattning av retroaktiva avgifter inom utkomstskyddet för arbetslösa, rdm. Skinnaris m.fl. hemställningsmotion nr 38 om utvidgad skatteavdragsrätt för kostnader för långa arbetsresor och rdm. Suhonens m.fl. hemställningsmotion nr 39 om större avdragsrätt för räntor på bostadslån vid beskattningen, vilka riksdagen remitterade till statsutskottet den 13 mars 1992.

2. Regeringens proposition

Regeringen föreslår att inkomstbeskattningen revideras så att beskattningen av kapitalinkomster särskils från beskattningen av förvärvsinkomster. Kapitalinkomster skall beskattas enligt en proportionell skattesats på 25 procent vid statsbeskattningen. Förvärvsinkomster skall såsom nu beskattas enligt en progressiv skatteskala vid statsbeskattningen. De påförs dessutom kommunalskatt med tillhörande pålagor. Kapitalinkomsterna skall inte påföras särskild kommunalskatt eller tillhörande pålagor. Meningen är att en del av de skatteintäkter staten får genom fysiska personers kapitalinkomster skall föras över till kommunerna. Samfundens inkomster underkastas en enhetlig skatt på 25 procent och avkastningen föreslås bli fördelad mellan skattebetalarna på det sätt som anges i lagförslaget.

Stadgandena om inkomstbeskattning ingår huvudsakligen i föreliggande proposition nr 200 och stadgandena om förmögenhetsbeskattning i regeringens proposition nr 201 med förslag till förmögenhetsskattelag. Vidare skall lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet och inkomstskattelagen för gårdsbruk förbli i kraft, men i dem föreslås vissa ändringar i regeringens propositioner nr 203 och 204.

I förslaget till ny inkomstskattelag skils stadgandena om beskattning av kapitalinkomster och stadgandena om förvärvsinkomster åt. För fysiska personer skall den beskattningsbara kapitalinkomsten och den beskattningsbara förvärvsinkomsten räknas ut särskilt. Av ägarföretagares inkomster betraktas som kapitalinkomst ett belopp som svarar mot den beräknade avkastningen på företagets kapital, medan återstoden betraktas som förvärvsinkomst. Med

avvikelse från vad som nu är gällande skall öppna bolags och kommanditbolags inkomster alltid fördelas mellan delägarna innan de beskattas.

I beskattningen av kapitalinkomster föreslås även en rad andra ändringar utöver en proportionell skattesats. Skattebasen föreslås bli bredad bl.a. när det gäller överlåtelsevinster, hyresinkomster och försäkringsavkastningar. Inom skogsbeskattningen skall det gällande arealbase-rade systemet frångås till förmån för beskattning av reella virkesförsäljningsinkomster. Omläggningen medger dock att fysiska personer får välja det gällande skogsskattesystemet för en övergångsperiod på 13 år.

Ränteinkomsterna, som i detta nu källbeskattas, föreslås bli överförda till den enhetliga kapitalbeskattningen i full utsträckning 1996.

Regeringen föreslår att ränteutgifter skall dras av från kapitalinkomsterna. Om den beskattningsbara kapitalinkomsten t.ex. på grund av ränteutgifterna blir negativ, skall den andel av underskottet som svarar mot skatteprocenten för kapitalinkomsten, 25 procent, gottgöras med vissa begränsningar genom avdrag från skatten på den skattskyldiges förvärvsinkomst. Detta system ersätter bl.a. det gällande ränteavdraget för bostadslån. Utredningarna av låneändamålet föreslås bli slojade. Under en fem års övergångsperiod beviljas dessutom ett successivt sjunkande extra ränteavdrag som fastställs på de räntor som betalats 1992.

I propositionen ingår ett förslag till ny inkomstskattelag med ett flertal tekniska ändringar jämfört med den gällande lagen. Vidare ingår det ett förslag till ändring av lagen om skattelättnader för vissa allmännyttiga samfund.

Lagarna i propositionen avses träda i kraft så att de första gången tillämpas vid beskattningen för 1993. Förskottsuppbörd skall dock från början av skatteåret 1993 till utgången av mars i princip verkställas enligt skattegrunderna för 1992, men med vissa ändringar som framgår av regeringens proposition nr 202.

3. Motionerna

I lagmotionerna ingår vissa förslag till ändring av den gällande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet. I hemställningsmotionerna föreslås att riksdagen skall godkänna en del hemställningar i anknytning till den gällande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet

samt hemställningar om andra omständigheter som har nära samband med den.

4. Utskottets ställningstaganden

Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning finner utskottet lagförslaget behövligt och förordar det. Utskottet föreslår dock nedan framgående ändringar i lagförslaget.

Enligt motiveringen till propositionen har regeringen för avsikt att utreda om den s.k. staketmodellen kan tillämpas på beskattningen av personbolag. Utskottet anser att den s.k. alternativa staketmodellen snabbt bör utredas.

Utskottet påpekar att det är en stor skillnad mellan skattesatserna för förvärvsinkomst och kapitalinkomst. Vidare framhåller utskottet att propositionen innebär en betydande strukturell reform av beskattningen. Utskottet menar att regeringen bör följa upp effekterna av skattereformen noga.

3 §. Vid ingången av 1993 träder en ändring av kommunallagen (979/92) i kraft som betyder att kommunalförbunden ombildas till samkommuner. Detta medför ändringar i 3, 21 och 49 §§.

4 §. I sin proposition jämför regeringen partrederier med beskattningssammanslutningar närmast på den grunden att de inte är rättssubjekt. Det vore dock mer motiverat att jämföra partrederier med näringsammanslutningar, eftersom rederierna anses bedriva näringsverksamhet. Utskottet har därför överfört partrederierna från 1 mom. 2 punkten till 1 punkten.

15 §. Utskottet föreslår en korrigering i den finska texten som inte påverkar den svenska.

21 §. Utskottet föreslår en sådan ändring att religionssamfund betalar samfundsskatt i enlighet med religionsfrihetslagen, dvs. bara i motsvarighet till kommunens andel, och inte dessutom till evangelisk-lutherska och ortodoxa församlingar. Enligt förslaget skall situationen alltså bibehållas oförändrad.

Vidare föreslås i lagen bli stadgat om hur beslut i framtiden skall fattas om fördelningen av statlig verksamhet för att förvärva inkomster mellan olika beskattningssenheter. Finansministeriet kunde ha befogenheterna att fatta beslut, eftersom det bör ske så flexibelt som möjligt i takt med omorganiseringar inom den statliga verksamheten. Med hänsyn till att den skatt staten betalar till kommunerna inte längre kommer att tillfalla enskilda kommuner, har indel-

ningen i resultatenheter inte någon större betydelse. Utskottet anser dock att saken bör regleras på något sätt. Statens skogar spelar den största rollen och därför vore det uppenbart mest ändamålsenligt att bära upp skatterna för dem enligt forstrevir. Detta skulle också ge kommunerna de största skatteintäkterna.

För att den nuvarande situationen skall bibehållas oförändrad föreslås vidare att kommunen inte skall behöva betala skatt för verksamhet som den bedriver inom sitt eget område. Enligt ett utlåtande från finansministeriet är något annat slags förfarande inte möjligt på detta stadium, eftersom det inte finns några grunder för hur skatterna skulle fördelas mellan olika kommuner. Ministeriet framhåller dock att frågan bör utredas då det vore motiverat att bestämma om skattskyldighet för kommunen också vid kommunalbeskattningen för att beskattningen skall vara neutral.

Dessutom föreslår utskottet att samma ändring görs som i fråga om 3 §.

Regeringens skattepolitiska ministerutskott bestämde den 26 november 1992 att det före utgången av januari 1993 skall göras en utredning av de särskilda problemen i de skogsdominerade kommuner som har stora områden med statlig skog. Enligt beslutet får skattereformen inte drabba dessa kommuner hårdare än genomsnittet med anledning av att staten övergår från arealbeskattning till beskattning av försäljningsintäkter.

Utskottet förutsätter att regeringen avlåter en proposition till riksdagen så snart utredningen är klar.

32 §. Utskottet föreslår att intäkter av försäljning av marksubstanser skall betraktas som kapitalinkomst. Detta skall gälla både försäljning som beskattas enligt inkomstskattelagen för gårdsbruk och försäljning enligt den föreliggande inkomstskattelagen. Intäkter av försäljning av marksubstanser bör därför tekniskt sett differentieras redan när nettoresultatet för jordbruket räknas ut bland annat av den anledningen att uppdelningen i förvärvs- och kapitalinkomster (företagsinkomst som skall fördelas) bygger på resultatet av lantbruket minskat med förluster från tidigare år. Det måste därför stadgas i inkomstskattelagen för gårdsbruk att dessa poster inte räknas med i nettoinkomsten av lantbruk.

Vederlag för grus, lera, mull, torv och andra lösa marksubstanser som tagits från ett gårdsbruk ingår i nettoinkomsten av lantbruk (5 § 1 mom. 5 punkten inkomstskattelagen för gårds-

bruk). Vidare stadgas i 5 § 1 mom. 11 punkten om tagande av substanser för privata ändamål. Lagrummen bör föras över till inkomstskattelagen. Detta förutsätter en särskild paragraf i inkomstskattelagen vilket innebär en mängd ändringar som det inte är lämpligt att göra vid behandlingen i riksdagen. Utskottet föreslår därför att det i detta läge i inkomstskattelagen konstateras att inkomster av marksubstans betraktas som kapitalinkomst.

36 §. Makens barn har av misstag fallit bort i förteckningen över anhöriga. Utöver ett tillägg om detta föreslår utskottet en korrigering i ordalydelsen.

40 §. Utskottet föreslår att personbolags överlåtelsevinster i alla situationer betraktas som kapitalinkomst med en skattesats på 25 procent. I sak bör detta förslag stämma överens med förslaget angående beskattning av näringsidkare. Enligt 38 § 2 mom. anses den företagsinkomst som skall fördelas oberoende av nettoförmögenheten såsom kapitalinkomst upp till ett belopp motsvarande överlåtelsevinsterna av fastigheter och värdepapper som ingår i näringsverksamhetens anläggningstillgångar. Det är här således fråga om ett slags minimibelopp för kapitalinkomstandelen, inte ett särskilt stadgande om att överlåtelsevinst betraktas som kapitalinkomst. Utskottet föreslår att paragrafen kompletteras med ett nytt 2 mom. om detta, varvid 2—4 mom. blir 3—5 mom.

41 §. För att kapitalinkomstandelen för delägarna i en näringsammanslutning skall kunna räknas ut måste de skatter som hänför sig till näringsverksamhet bestämmas. Stadgandet föreslås därför bli justerat så att tillgodohavanden inte räknas till tillgångar som hör till näringsverksamheten. Vidare föreslås villkoret om en lägre ränta bli slopat. Delägarnas tillgodohavanden skall oberoende av hur hög den utbetalade räntan är hänföras till den personliga inkomstkällan. Detta harmonierar också bättre med grundtanken i 18 § 2 mom. i den föreslagna lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet.

Enligt utskottets förslag beträffande inkomster vid försäljning av marksubstanser under 32 § skall marktåktsområdets värdestegring dras av från lantbrukets tillgångar när nettoförmögenheten räknas ut. Härmed avses uppskattning av värdet på en förmån enligt 17 § förmögenhetsskattelagen. I anknytning till detta föreslår utskottet ett tillägg till 41 § om att till lantbrukets skattepliktiga tillgångar inte skall hänföras vär-

det på en förmån på en gårdsbruksenhet enligt 17 § förmögenhetsskattelagen.

42 §. Ordalydelsen föreslås bli preciserad för att det skall framgå att kapitalavkastningen om 15 procent räknas ut kalenderårsvis. Dessutom bör stadgandet kompletteras så att där nämns hur kapitalinkomstandelen av dividender från utlandet räknas ut.

Utskottet föreslår att paragrafen kompletteras med ett nytt 3 mom. I momentet stadgas att om en sådan delägare i ett näringsverksamhet bedrivande aktiebolag som inte anses stå i arbetsavtalsförhållande till aktiebolaget har använt en skuld för förvärv av aktier, dras skulden av från värdet på hans aktier när bolagets kapitalinkomstandel räknas ut.

46 §. Det som stadgas om att rotvärdesinkomsten skall fogas till överlåtelsevinsten föreslås bli preciserat så att det får fogas till överlåtelsevinsten bara för de år då den skattskyldige har arealbeskattats. Formuleringen i propositionen leder till att rotvärdesinkomst kunde fogas till överlåtelsepriset trots att den skattskyldige under hela den sexårsperiod som avses i lagrummet har beskattats för inkomst av försäljning. Detta är inte meningen och därför föreslår utskottet en precisering på denna punkt.

48 §. Punkten om skattefrihet för hemlösöre föreslås bli ändrad för att stadgandet skall bli begripligare så att skattefriheten bestäms enligt vinsten och inte enligt överlåtelsepriset. Samtidigt föreslås gränsen för skattefrihet bli sänkt. Utskottet menar att stadgandet kommer att spela en mycket obetydlig roll i praktiken.

Utskottet föreslår ett tillägg i inkomstskattelagen om lättnader vid generationsväxling inom jord- och skogsbruket och inom företag. Tillägget föreslås ingå som en ny 3 punkt i 1 mom. Till paragrafen fogas därför ett nytt 5 mom.

Utskottet finner det angeläget att det utreds hur inlösningar enligt lagen om naturskydd beskattas för att den skattemässiga behandlingen inte skall utgöra ett hinder eller i övrigt göra det svårare att inrätta naturskyddsområden.

49 §. Med hänvisning till det som sägs under 48 § föreslår utskottet att 1 mom. 1 punkten samt 2 mom. stryks.

Vidare föreslår utskottet samma ändring i denna paragraf som i 3 §.

50 §. Det som stadgas om avdrag av överlåtelseförlust föreslås bli preciserat för att tolkningsproblem inte skall uppstå. Begreppet egen bostad kräver också en precisering. Rätten att dra av förlust vid överlåtelse av egendom avsedd för

personligt bruk bör gälla endast med hemlösöre jämförlig egendom och inte t.ex. sommarstugor i fråga om vilka även vinsterna är skattepliktiga. Vid överlåtelse av egendom som är utsatt för slitage, som bilar, kan det inte ens uppstå någon verklig förlust. Detta är den rådande rättsuppfattningen trots att det inte uttryckligen är stadgat om detta.

55 §. Utskottet påpekar att skogsavdraget bygger på att en fastighet används som gårdsbruk. Utskottet menar att detta kan leda till orimligt stora administrativa svårigheter och anser att regeringen därför bör följa upp den praktiska tillämpningen av paragrafen.

58 §. Utskottet föreslår ett flertal ändringar i paragraferna om avdrag för ränteutgifter. Ändringarna förklaras närmare dels under denna paragraf, dels nedan under 59, 60, 131, 143 och 144 §§.

Paragrafen föreslås få två nya moment, varav det nya 4 mom. differentierar räntorna enligt låneändamål. Räntor på konsumtionslån skall efter en övergångsperiod inte längre kunna dras av. Avdragbara är räntor på bostads- och studieskulder, som också nu nämns i lagen, och definitionen på dem förblir oförändrad.

Uppdelningen i icke avdragbara räntor och räntor för lån för inkomstens förvärvande är ny, och enligt utskottet kan tolkningsproblem därför inte undvikas. Avdragsrätten för ränteutgifter kommer att vara mer omfattande än enligt lagen om skatt på inkomst och förmögenhet i fråga om inkomstens förvärvande och övrig förvärvsverksamhet. Också ränta på lån för investeringar i liten skala skall kunna dras av. Som exempel på detta kan nämnas uthyrning av en lägenhet. Investeringen behöver inte nödvändigtvis ge intäkter under samma år som krediten har upptagits. Det avgörande i detta sammanhang är verksamhetens ändamål, och i enskilda fall bör detta kunna påvisas.

Problem med bevisningen kan uppstå när den skattskyldige skaffar egendom som förvärvats dels för eget bruk, dels i investeringssyfte. Det är möjligt att räntorna i sådana fall bör anses vara avdragbara bara delvis. Räntan på lån för förvärv av en fritidsbostad för enbart den skattskyldiges och hans familjs bruk är enligt utskottets mening inte avdragbar.

Typiska icke avdragbara räntor är räntor för skulder för uppehållet och för andra personliga utgifter såsom heminredning eller anskaffning av en bil eller en båt. Skulder för inköp av värdefulla smycken, tavlor och textilier skall i regel inte vara

avdragbara, om inte förvärvet på grund av tidigare försäljningsverksamhet kan påvisas ha karaktären av investering.

I det nya 5 mom. stadgas om i vilken ordning räntorna skall dras av. Den föreslagna ordningen, dvs. att räntor på lån för förvärv av den första bostaden dras av efter andra räntor är det fördelaktigaste alternativet för den skattskyldige. På så sätt säkerställs att en så stor del som möjligt av räntorna omfattas av underskottsgottgörelsen på 30 procent.

Utskottet föreslår att räntor för förvärv av ett företag eller en andel i ett företag skall kunna dras av innan inkomsterna delas upp i kapital- och förvärvsinkomster. Denna särbehandling av räntor på skulder för förvärv av andelar eller aktier gäller då ansvariga bolagsmän i personbolag och sådana delägare i aktiebolag som är företagare enligt lagen om pension för företagare.

Huvudregeln är att räntorna dras av från delägarans andel i näringsammanslutningens näringsinkomst eller från den dividend ett aktiebolag delat ut innan inkomsten delas upp i förvärvs- och kapitalinkomster.

Räntorna under ett skatteår kan vara högre än den inkomstandel eller den dividend som delägaren får under skatteåret. I princip bör härvid fastställas en särskild förlust till följd av ränteutgifter för att den skall kunna dras av under de därpå följande åren före uppdelningen i förvärvs- och kapitalinkomster. Beskattningen skulle dock i så fall bli onödigt komplicerad. Därtill är det inte alltid det förmånligaste alternativet för den skattskyldige att en förlust fastställs. Utskottet anser följaktligen det vara mest ändamålsenligt att räntor som överstiger inkomstandelen eller dividenderna dras av från kapitalinkomsterna, varvid de fastställs som en förlust som hänför sig till kapitalinkomstslag. Utskottet föreslår ett nytt 6 mom. om detta.

Utskottet anser att det bör utredas vilka möjligheter det finns att stadga om att banker och kreditinstitut är förpliktade att anmäla lånets användningsändamål till skattemyndigheterna, när ett lån beviljas.

59 §. Utskottet föreslår att det i paragrafen stadgas i vilken ordning avdragen från kapitalinkomster skall göras. Först får utgifter för inkomstens förvärvande dras av, därefter förluster och sedan räntor i den ordning som det stadgas särskilt om.

60 §. Den oriktiga paragrafhänvisningen och formuleringen föreslås bli justerade.

Eftersom räntorna kommer att differentieras måste det stadgas särskilt om i vilken ordning de olika räntornas andelar av underskottet beaktas i gottgörelsen. Enligt förslaget anlitas samma system som vid ränteavdrag. Till följd av att gottgörelsen i sig har samma värde för den skattskyldige oavsett vilka räntor som bildar den, har saken betydelse främst bara när det gäller förlust som hänför sig till kapitalinkomstslag. Om samma avdragssystem som vid ränteavdrag tillämpas kommer förlusten i minsta möjliga grad att fastställas på grund av räntor på andra lån än lån för förvärv av den första bostaden.

61 §. Den oriktiga paragrafhänvisningen föreslås bli korrigerad.

62 §. Den nuvarande beskattningen av dold dividendutdelning har i många fall varit orimligt sträng, inte minst sedan gottgörelsen för bolagsskatt infördes.

Utskottet förutsätter att regeringen utreder problemen i anknytning till dold dividendutdelning.

68 §. Formuleringen i paragrafen föreslås bli korrigerad i motsvarighet till de ändringar som föreslås i 96 §. Ändringen kommer sig av att beskattningen av pensionsförsäkring föreslås bli flexibelt differentierad mellan två kategorier. Utskottet föreslår att det i 2 mom. också stadgas om att de av arbetsgivaren betalda pensionsförsäkringspremierna, som inte över huvud taget kunde dras av om de betalades av den skattskyldige, skall betraktas som beskattningsbar förvärvsinkomst. Vidare föreslår utskottet att det i paragrafen stadgas att skattskyldigheten inte beror på att den försäkring arbetsgivaren tecknar är en engångsbetalning. Detta överensstämmer med själva avsikten med momentet. Dessutom föreslås ordet "sådana" i 2 mom. bli uteslutet.

96 §. Paragrafens första moment föreslås bli kompletterat med att lika villkor skall gälla för tilläggs pensionsskydd oberoende av hur det är ordnat. Dessutom bör det i momentet stadgas om att den arbetslöshetsförsäkringspremie för arbetstagare som anknyter till den inkomstopolitiska uppgörelsen är avdragbar. Vidare bör ordalydelsen preciseras.

Andra och tredje momentet föreslås byta plats. Således skall det i lagen först stadgas om de premier som helt kan dras av upp till 50 000 mark och därefter om de premier som kan dras av till 60 procent. Dessutom föreslås det bli stadgat mindre strikt om att dessa försäkringar

hör till någondera kategorin. En pensionsförsäkring skall således beskattas strängare bara till den del den leder till en pension som är bättre än grundtryggheten. Genom regleringen hindras oskäligheter t.ex. i de fall att någon av misstag eller på grund av räknefel beskattats strängare. Regeringen utgår från att hela försäkringen hör till den strängare beskattade kategorin, om villkoren för en försäkring som motsvarar grundtryggheten överskrider aldrig så litet.

Det totala pensionsskyddet bör räknas ut med beaktande bara av folkpensionens grunddel och tilläggsdel. Detta skulle förenkla pensionsutredningen. Dessutom föreslås en del formuleringar i paragrafen bli preciserade.

Utskottet påpekar att intygen för avdraget för pensionsförsäkringspremie, uträkningen av avdraget och ansvarsfrågorna i sammanhanget troligen föranleder en hel del problem. Utskottet menar att regeringen bör följa upp frågan.

99 §. I överensstämmelse med regeringens principbeslut av den 14 oktober 1992 föreslås barnavårdsavdraget bli sänkt.

107 §. Utskottet föreslår en språklig precisering av paragrafen.

114 §. Vid beskattningen görs från anskaffningsutgifter för markområden ett avdrag motsvarande den under skatteåret förbrukade ämnesmängden, dvs. s.k. substansavskrivning. I och med att intäkter för försäljning av marksubstanser skall hänföras till kapitalinkomster, bör substansavskrivningen dras av från den försäljningsinkomst som beskattas som kapitalinkomst. Utskottet föreslår därför att paragrafen om detta i inkomstskattelagen för gårdsbruk flyttas över till 114 § inkomstskattelagen.

124 §. Paragrafen föreslås bli preciserad på grund av de ändringar som föreslås i 21 §.

126 §. Eftersom avsikten är att invalidavdraget vid statsbeskattningen skall göras från inkomstskatten på förvärvsinkomst, bör paragrafen preciseras.

127 §. Eftersom underhållsskyldighetsavdraget vid statsbeskattningen enligt planerna skall göras från inkomstskatten för förvärvsinkomster, bör paragrafen preciseras.

128 §. På förslag av statsutskottet kompletteras 149 § om inkomstutjämning i den gällande lagen om skatt på inkomst och förmögenhet med ett tillägg som trädde i kraft i början av 1992. Såsom engångsinkomst som har influtit för två eller flera år anses enligt stadgandet den sammanlagda inkomsten av försäljning av ett eller flera av en konstnärs konstverk vid en eller flera

försäljningar under ett kalenderår. Hänvisande till det som utskottet uttalade i saken i sitt betänkande nr 66/1991 rd har utskottet kompletterat 128 § med ett 3 mom. med ett motsvarande stadgande om förutsättningarna för inkomstutjämning, varigenom föreslagna 3 mom. blir 4 mom. och 2 mom. 5 punkten stryks såsom obehövlig.

131 §. Stadgandet föreslås bli kompletterat med orden "till staten".

Utskottet föreslår ett tillägg till paragrafen som går ut på att de som köper sin första bostad skall få en förhöjning med 5 procent på underskottsgottgårelsen. Förhöjningen gäller bara dem som köper sin första bostad sedan lagen har trätt i kraft, dvs. nästa år och därefter. Förhöjningen skall beviljas så länge den skattskyldige har lån på sin första bostad obetalt, dock för högst tio år. Lånet måste följaktligen följas upp under hela denna period.

Kriterierna för första bostad och den som köper sin första bostad skall vara de samma som tidigare tillämpats vid avdrag för bostad och stämpelskattelättnader för den första bostaden, men med det undantaget att avdraget medges alla som köper sin första bostad och inte bara unga.

134 §. Överföringen av underskottsgottgårelse på make föreslås vara frivillig. Om de skattskyldiga så vill kan underskottet alltså föras över för att räknas som förlust som hänför sig till kapitalinkomstslag. Vidare föreslår utskottet att yrkandet på överföring måste framställas innan beskattningen har slutförts.

139 §. I överensstämmelse med regeringens proposition nr 281 med förslag till ändring av lagen om källskatt på ränteinkomst föreslår utskottet att stadgandet ändras så att ränta enligt lagen om källskatt på ränteinkomst, som har influtit före 1995, inte skall vara skattepliktig inkomst enligt denna lag.

140 §. Inom skatteförvaltningen har det ansetts att samfälliga skogar inte är bokföringsskyldiga. Vidare har det ansetts att 140 § 7 mom. i den föreslagna formen inte gäller en samfällid förmån. Utskottet föreslår att 7 mom. därför kompletteras med ett stadgande om att övergångsstadgandet beträffande inkomst av virkesförsäljning tillämpas också vid beskattningen av samfällid skog.

I 140 § 4 mom. inkomstskattelagen stadgas om uträkningsgrunderna för skogsavdrag i vissa fall. I motiveringen till paragrafen anför regeringen att det anses vara fråga om ett förvärv mot vederlag om köpet eller bytet har skett mot ett

vederlag som överstiger tre fjärdedelar av det gängse värdet. Utskottet konstaterar att också köp eller byten som har karaktären av gåva anses vara förvärv mot vederlag. I sådana fall bör uträkningsgrunden för skogsavdraget enligt utskottets åsikt vara en skogsandel som motsvarar den faktiska köpeskillingen.

143 §. För pensionsförsäkringar föreslås ett övergångsstadgande som på de villkor som nämns i lagrummet ställer gamla pensionsförsäkringar utanför utredningsförfarandet. I annat fall krävs det utredning av ca 50 000 gällande försäkringar, av vilka merparten i vilket fall som helst uppfyller villkoren för helt avdragsgilla premier.

Paragrafen föreslås bli kompletterad med ett stadgande om att annars icke avdragbara räntor kan dras av under en övergångsperiod på två år. Under denna tid skall dessa räntor dras av före andra räntor, men den underskottsgottgårelse som beviljas med stöd av dem får uppgå bara till de markbelopp som föreslås i lagen. På grund av dessa räntor får inte heller förlust som hänför sig till kapitalinkomstslag fastställas.

Det finns en uppenbar risk för att 143 § 2 mom. i den lydelse lagrummet har i propositionen uppfattas så att det även avser avkastningen av en livförsäkring för tiden före 1989. För att eliminera denna tolkningsmöjlighet, som inte överensstämmer med den ursprungliga avsikten, måste uttrycket "till den del den har uppkommit efter 1988" fogas till lagrummet. Utskottet föreslår denna ändring i 2 mom.

144 §. Paragrafrubriken föreslås bli ändrad i överensstämmelse med den benämning som används där.

Ett extra arrangemang under övergångsperioden är att underskottsgottgårelsen på grund av räntor på gamla bostads- och studielån beviljas förhöjd med fem procentenheter. Tekniskt sett skall detta gå till så att det extra ränteavdraget höjs, varigenom det bestående systemet till denna del som förut fungerat enligt en enhetlig skattesats om 25 procent.

Samtidigt kunde det extra ränteavdraget enligt utskottets uppfattning förenklas på vissa punkter. Den undre gränsen om 60 000 mark för beskattningsbar inkomst som enligt propositionen är en förutsättning för avdrag kunde frångås, varvid de som har ännu lägre inkomster också kunde göra detta avdrag.

Utskottet föreslår att den minskning av det extra ränteavdraget för makar som propositionen innebär när räntorna stiger över 45 000

mark kunde slopas. Det är motiverat att minska avdraget i en modell som går ut på noggrann kompensation men inte längre när det är fråga om ett smidigare stöd. Om man avstår från att minska avdraget betyder detta att de mest skuldtungda familjerna genom det extra ränteavdraget får det stöd som de nu går miste om på grund av taket på makarnas gemensamma avdrag. Detta är ett drag som skall försvinna i och med reformen och som stegvis skulle avskaffas redan i det gällande avdragssystemet.

Det har ansetts vara en svaghet med det extra ränteavdraget att det inte beaktar antalet barn som skall försörjas. Utskottet anser att det genom de ovan föreslagna förenklingarna vore möjligt att komplettera avdraget med barnförhöjningar så att kompensationen ökar enligt antalet barn i överensstämmelse med det gällande avdragssystemet.

Det extra avdraget föreslås bli beviljat under 10 år i stället för 5 år såsom regeringen föreslår.

Extra ränteavdrag föreslås bli beviljat före underskottsgottgörelse, men i övrigt skall det som stadgas om underskottsgottgörelse i 132—134 §§ också gälla extra ränteavdrag. Maximala underskottsgottgörelser skall dock inte vara ett hinder för att få extra ränteavdrag.

Det extra ränteavdraget medges makar enligt situationen 1992. Vid skilsmässa kan bostaden och skulder på den övergå på den ena maken och vid dödsfall kan familjen gå miste om hela avdraget. Härvid uppstår en orättvis situation som inte motsvarar kompensationsbehovet.

Utskottet förutsätter att regeringen bereder en proposition som löser dessa problem på ett rättvist sätt.

147 §. I den finska texten föreslås ett tillägg som inte påverkar den svenska.

148 §. Utskottet föreslår att paragrafen preciseras så att ordet "år" ändras till uttrycket "under skatteåret".

149 §. Statsutskottet föreslår att beskattningen av skuldtungda närings- och gårdsbruksidkare skall lindras så att alla skulder inte behöver beaktas när kapitalinkomsten fastställs, varigenom en del av inkomsterna oftare än vad regeringen föreslår kunde betraktas som kapitalinkomst som skall beskattas enligt en skattesats på 25 procent.

Det system utskottet föreslår går i huvudsak ut på följande:

1) tillämpningsområde: stadgandet skall gälla näringsidkare och delägare i näringsammanslutningar (öppna bolag och kommanditbolag)

samt lantbruksidkare och delägare i beskattningssammanslutningar (lantbruksfastighetsammanslutningar),

2) uträkning av nettoförmögenhet vid inkomstbeskattningen: vad gäller långfristiga räntebelagda skulder dras 50 procent inte av från långfristigt främmande kapital, dock högst 500 000 mark,

3) en skattskyldigs yrkande: för att skulder inte skall dras av i kalkylen krävs att den skattskyldige yrkar på det,

4) övergångsperiod: stadgandet föreslås bli tillämpat under en övergångsperiod på fem år dvs. 1993—1997.

Utskottet föreslår att 149 § kompletteras med 2—5 mom. i enlighet med det som anförs ovan.

Avsikten är i detta sammanhang inte att stadga om ett maximibelopp för företagsinkomstens förvärvsinkomstandel. Förvärvsinkomstandelen blir en restpost efter differentieringen av kapitalinkomstandelen. Uträkningen av kapitalinkomstandelen bygger på mycket schematiska beräkningsmetoder som inte alltid garanterar ett riktigt slutresultat. Detta innebär i praktiken att en företagsägares förvärvsinkomstandel också kan innefatta direkt avkastning av kapital. För att avhjälpa detta missförhållande bör det stadgas om en övre gräns för förvärvsinkomst. Den sakkunniggrupp vid finansministeriet som utredde utvecklingslinjerna för beskattningen av kapitalinkomster och för företagsbeskattningen hade med en övre gräns i sin promemoria (Finansministeriets arbetsgruppspromemorior 1991:28).

Utskottet förutsätter att regeringen så snart som möjligt utreder frågan om ett maximibelopp för förvärvsinkomst och i enlighet med sakkunniggruppens promemoria avger en proposition till riksdagen där den övre gränsen för förvärvsinkomst sätts vid 600 000 mark.

Utskottet har fått utredning om den sammantagna effekten av beskattningen och sociala inkomstöverföringar.

Utskottet förutsätter att regeringen följer upp de sammantagna effekterna av beskattningen och de sociala inkomstöverföringarna när beskattningen ändras, särskilt när det gäller barnfamiljer och personer med bostadsskulder.

Utskottet ställer sig avböjande till motionerna.

Med hänvisning till det ovanstående och 24 § arbetsordningen för riksdagen föreslår statsutskottet, som med stöd av 45 § 3 mom. riksdagsordningen har utsett ordföranden för statsutskottets skattedelegation till föredragande för att vid ärendets behandling vid riksdagens plenum meddela erforderliga upplysningar, vördsamt

att det andra lagförslaget i regeringens proposition skall godkännas utan ändringar och att det första lagförslaget godkänns sålydande:

1.

Inkomstskattelag

I enlighet med riksdagens beslut stadgas:

I AVDELNINGEN

ALLMÄNNA STADGANDEN

1 kap.

Lagens tillämpningsområde

1 och 2 §§

(Såsom i regeringens proposition)

2 kap.

Allmänna definitioner

3 §

Samfund

Med *samfund* avses i denna lag

1) punkten såsom i regeringens proposition)

2) kommuner och *samkommuner*,

(3—7 punkten såsom i regeringens proposition)

4 §

Sammanslutning

Med sammanslutning avses i denna lag

1) *partrederier*, öppna bolag, kommanditbolag och sådana konsortier som två eller flera personer har bildat för att bedriva näringsverksamhet och som är avsedda att verka för delägar-

nas gemensamma räkning, om de inte skall betraktas som samfund (*näringsammanslutning*) *samt*

2) (*utesl.*) konsortier som två eller flera personer har bildat för att bruka eller förvalta en fastighet (*beskattningssammanslutning*).

(2 mom. såsom i regeringens proposition)

5—8 §§

(Såsom i regeringens proposition)

II AVDELNINGEN

SKATTSKYLDIGHET

1 kap.

Skattskyldighetens territoriella omfattning

9—13 §§

(Såsom i regeringens proposition)

2 kap.

Vissa allmänna stadganden om skattskyldigheten

14—19 §§

(Såsom i regeringens proposition)

3 kap.

Samfund som helt eller delvis är skattefria

20 §

(Såsom i regeringens proposition)

21 §

Delvis skattefria samfund

Skatt på inkomst skall till kommunen och församlingen enligt den inkomstskatteprocent som anges i 124 § 3 mom. betalas av

(1 och 2 punkten såsom i regeringens proposition)

3) kommuner, samkommuner, (*utesl.*) landskap, (*utesl.*) samt pensionsanstalter, pensionsstiftelser eller -kassor som grundats för deras anställda eller motsvarande pensionsanstalter, -stiftelser eller -kassor som får understöd av allmänna medel.

Den evangelisk-lutherska kyrkan, ortodoxa kyrkosamfundet och andra religionssamfund samt deras församlingar liksom även pensionsanstalter, pensionsstiftelser och pensionskassor som grundats för deras anställda skall betala skatt till kommunen enligt den inkomstskatteprocent som anges i 124 § 2 mom. och som avser kommunens andel av samfundsskatten.

Staten och dess inrättningar skall betala skatt endast för inkomst som avkastas av gårdsbruksenheter och andra därmed jämförbara fastigheter, för inkomst av andra sådana fastigheter som inte används för allmänna ändamål samt inkomster av industriell och annan rörelse som är jämförlig med privata företag. Staten är dock inte skattskyldig för inkomst som den erhåller från affärs- eller produktionsföretag som huvudsakligen verkar för att tillgodose statliga inrättningars behov eller från fartygs-, flyg- och biltrafik, järnvägar, kanaler, hamnar eller post-, tele- och radioinrättningar. *Finansministeriet bestämmer hur den statliga förvärvsverksamheten fördelas mellan olika beskattningsenheter.*

Landskap, kommuner och *samkommuner*, den evangelisk-lutherska kyrkan och ortodoxa samfundet samt deras församlingar ävensom andra religionssamfund är skattskyldiga på det sätt som avses i 1 och 2 mom. endast för inkomst av näringsverksamhet och inkomst av fastigheter eller delar av fastigheter som använts för annat än allmänt eller allmännyttigt ändamål. *Kommuner är inte skattskyldiga för inkomst av näringsverksamhet som de bedriver inom sitt eget område*

eller för inkomst av fastigheter inom detta.
(5 och 6 mom. såsom 4 och 5 mom. i regeringens proposition)

22 och 23 §§

(Såsom i regeringens proposition)

4 kap.

Företagsarrangemang

24—28 §§

(Såsom i regeringens proposition)

III AVDELNINGEN

SKATTEPLIKTIG INKOMST OCH AVDRAG FRÅN INKOMSTEN

1 kap.

Allmänna stadganden

29—31 §§

(Såsom i regeringens proposition)

2 kap.

Skatteplikt för kapitalinkomst

32 §

Kapitalinkomst

Skattepliktig kapitalinkomst är, enligt vad som närmare stadgas nedan, avkastning av egendom, vinst av egendomsöverlåtelse och annan sådan inkomst som kan anses ha influtit av egendom. Kapitalinkomst är, med nedan stadgade undantag, bland annat ränta, dividendinkomst från börsbolag, hyresinkomst, vinstandel, avkastning av livförsäkring, kapitalinkomst av skogsbruk, inkomst av marksubstanser samt överlåtelsevinst. Kapitalinkomst är även kapitalinkomstandelen av dividend som erhållits från annat bolag än börsbolag, den företagsinkomst som skall fördelas, den inkomstandel som delägare i sammanlutning erhållit och resultatet av renskötsel.

Ränteinkomster

33 §

(Såsom i regeringens proposition)

Förmåner av privatförsäkring

34 och 35 §§
(Såsom i regeringens proposition)

36 §*Skattefria försäkringsersättningar*

Skattepliktig inkomst är inte

1) försäkringsutbetalningar som med anledning av den försäkrades död betalas såsom engångsersättning till hans make, en arvinge till honom i rätt upp- eller nedstigande led, hans adoptivbarn, fosterbarn, *hans makes barn* eller till hans dödsbo, om de inte erhållits i stället för skattepliktiga inkomster,

2) försäkringsutbetalningar som erhållits för sakskada eller annan därmed jämförbar skada på annan egendom om de inte erhållits i stället för skattepliktiga inkomster.

Vissa nyttjanderätter

37 §
(Såsom i regeringens proposition)

Kapitalinkomstandel av företagsinkomst

38 och 39 §§
(Såsom i regeringens proposition)

40 §

Kapitalinkomstandelen av den inkomstandel som tillkommer delägare i näringsammanslutningar

(1 och 2 mom. såsom i regeringens proposition)

När den kapitalinkomstandel fastställs som avses i 1 och 2 mom. skall också beaktas sådana till sammanslutningens näringsverksamhet eller jordbruk anslutna dividender, räntor, vinstandelar och gottgörelser för bolagsskatt, vilka i enlighet med 16 § 3 mom. har fördelats som inkomst för sammanslutningens delägare.

En delägars andel i resultatet av en näringsammanslutnings näringsverksamhet anses oberoende av nettoförmögenheten vara kapitalinkomst upp till ett belopp som motsvarar hans andel i överlåtelsevinsten enligt 38 § 2 mom. av fastigheter och värdepapper som hör till anläggningstillgångarna.

(5 mom. såsom 4 mom. i regeringens proposition)

41 §*Uträkning av nettoförmögenhet*

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

Till jordbrukstillgångarna räknas varken penningmedel eller fordringar, *inte heller värdet enligt 17 § förmögenhetsskattelagen av en förmån på en gårdsbruksenhet.*

Som (utesl.) tillgångar som hör till näringsammanslutningens näringsverksamhet betraktas inte sammanslutningens tillgodohavande hos delägare (utesl.).

(4 mom. såsom i regeringens proposition)

En skuld som en bolagsman i ett öppet bolag eller en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag använt för förvärv av bolagsandelar dras av från hans andel i de tillgångar som hör till en näringsammanslutnings näringsverksamhet.

42 §

Kapitalinkomstandelen av dividender från andra bolag än börsbolag

Dividend och därtill ansluten gottgörelse för bolagsskatt som förvärvats från annat bolag än börsbolag betraktas som kapitalinkomst för mottagaren, upp till ett belopp som motsvarar *en årlig 15 procents avkastning beräknad på det i förmögenhetsskattelagen angivna matematiska värdet av aktierna.* Kapitalinkomstandelen av dividend som betalats på *utländska bolags och sådana avtalsmarknadsbolags aktier* som nämnts i värdepappersmarknadslagen (495/89) skall likväl beräknas på aktiernas i förmögenhetsskattelagen angivna gängse värde under skatteåret före dividendutdelningsåret.

(2 mom. såsom i regeringens proposition)

Om i ett aktiebolag, som bedriver näringsverksamhet, en delägare som enligt 2 § 6 mom. lagen om pension för arbetstagare (395/61) inte anses stå i arbetsförhållande till aktiebolaget, har använt en skuld för förvärv av aktier, dras skulden av från värdet av hans aktier när kapitalinkomstandelen av dividender från bolaget räknas ut.

Inkomst av skogsbruk och renskötsel

43 och 44 §§
(Såsom i regeringens proposition)

Överlåtelsevinster**45 §**

(Såsom i regeringens proposition)

46 §*Uträkning av överlåtelsevinst*

(1—6 mom. såsom i regeringens proposition)

Om den skattskyldige överlåter skog som avkastat inkomst vilken beskattats såsom nettoinkomst av skogsbruk, skall till överlåtelsepriset fogas rotvärdet av virke som avverkats på fastigheten för att överlåtas separat och av den vid fastighetsöverlåtelse förbehållna avverkningsrätten, dock högst för överlåtelseåret och de fem föregående åren och endast för den tid för vilken hans inkomst beskattats som nettoinkomst av skogsbruk, efter avdrag av den för samma år beskattade nettoinkomsten av skogsbruket.

47 §

(Såsom i regeringens proposition)

48 §*Skattefria överlåtelsevinster*

Vinst som erhållits vid överlåtelse av egendom är inte skattepliktig inkomst, om den skattskyldige överlåter

(1 punkten såsom i regeringens proposition)

2) hemlösöre som varit i hans egen eller hans familjs användning, till den del de under skatteåret för överlåtelser av sådan egendom erhållna överlåtelsevinster sammanlagt uppgår till högst 30 000 mark,

3) fast egendom som hör till lantbruk eller skogsbruk som han bedriver, andel i ett öppet bolag eller ett kommanditbolag eller aktier eller andelar i ett bolag, vilka berättigar till en egendomsandel på minst 10 procent i bolaget, och mottagaren är hans barn eller en bröstarvinge till barnet eller hans syster, bror, halvsyster eller halvbror antingen ensam eller tillsammans med sin make, och om egendomen i sammanlagt över tio år har varit i den skattskyldiges eller i dennes och en sådan persons ägo av vilken han erhållit den utan vederlag.

(2—4 mom. såsom i regeringens proposition)

Har på överlåtelsen tillämpats 1 mom. 3 punkten och överlåter mottagaren samma egendom innan fem år har förflutit från förvärvet skall, då beloppet av hans överlåtelsevinst räknas ut, från anskaffningsutgiften dras av det belopp av den skattepliktiga överlåtelsevinsten som med beak-

tande av 1 mom. 3 punkten inte har ansetts som hans fångesmans skattepliktig inkomst.

49 §*Partiellt skattefria överlåtelsevinster*

När det skattepliktiga beloppet av överlåtelsevinst räknas ut skall från överlåtelsepriset dras av minst 80 procent om

(1 punkten utesl.)

(1—3 punkten såsom 2—4 punkten i regeringens proposition)

4) fast egendom överlåts till staten, ett landskap, en kommun eller en samkommun.

(2 mom. utesl.)

50 §*Överlåtelseförlust*

Förlust som har uppkommit vid överlåtelse av egendom (utesl.) dras av från vinst som erhållits vid överlåtelse av egendom under skatteåret och de tre följande åren i samma mån som vinst uppkommer, och den skall inte beaktas när underskottet för kapitalinkomstslaget fastställs. Med överlåtelseförlust jämställs förfallen option och sådan värdeminskning på ett värdepapper, som på grund av konkurs eller någon annan därmed jämförbar orsak kan anses vara slutgiltig.

Som avdragbar överlåtelseförlust beaktas inte förlust som härrör från överlåtelse av en bostad som den skattskyldige använt som stadigvarande bostad för sig själv eller sin familj eller hemlösöre eller annan motsvarande egendom avsedd för personligt bruk.

Övriga kapitalinkomster**51—53 §§**

(Såsom i regeringens proposition)

3 kap.**Avdrag från kapitalinkomst****54—57 §§**

(Såsom i regeringens proposition)

58 §*Ränteutgifter*

En skattskyldig har rätt att från sina kapitalinkomster dra av räntorna på sina skulder, om skulden

1) hänför sig till en stadigvarande bostad som den skattskyldige har förvärvat för sig eller sin familj eller till grundlig reparation av den (bostadsskuld),

2) avser av staten garanterad studieskuld (studieskuld),

3) hänför sig till förvärvande av skattepliktig inkomst (skuld för inkomstens förvärvande).

(2 och 3 mom. såsom i regeringens proposition)

En skattskyldig har inte heller rätt att dra av ränta som hänför sig till en sådan ränta enligt lagen om källskatt på ränteinkomst som inte anses vara skattepliktig ränteinkomst enligt denna lag.

Vid ränteavdrag avdras först räntorna för andra skulder än räntorna för en skuld för förvärv av den första bostaden enligt 131 § 3 och 4 mom.

Ränta på en skuld som en bolagsman i ett öppet bolag eller en ansvarig bolagsman i ett kommanditbolag har använt för förvärv av en företagsandel dras av från hans andel i en näringsammanslutnings näringsinkomst innan kapitalinkomstandelen räknas ut på det sätt som stadgas i 40 §. Också räntan på en skuld som en delägare i ett aktiebolag, som bedriver näringsverksamhet som enligt 2 § 6 mom. lagen om pension för arbetstagar (395/61) inte står i arbetsförhållande till bolaget, har använt för förvärv av aktier dras av från det sammanlagda beloppet för hans dividend från bolaget och gottgörelsen för bolagsskatt innan dividendens kapitalinkomstandel räknas ut på det sätt som stadgas i 42 §. Till den del räntor inte har dragits av från den inkomstandel eller den dividendinkomst som avses ovan dras de av från den skattskyldiges kapitalinkomster.

59 §

Från kapitalinkomster avdragbar förlust av förvärvskälla

På yrkande som av den skattskyldige framställts före beskattningen för skatteåret slutförts kan skatteårets förlust av näringsverksamhet och jordbruk samt en beskattningssammanslutnings delägars förlust av sammanslutningens jordbruk helt eller delvis dras av från de kapitalinkomster som en fysisk person eller ett dödsbo förvärvat under skatteåret. Förlusterna dras av från kapitalinkomsterna före räntorna, men efter utgifterna för inkomstens förvärvande eller bibehållande.

(2 och 3 mom. såsom i regeringens proposition)

60 §

Underskott och förlust som hänför sig till kapitalinkomstslag

Om summan av en fysisk persons eller ett dödsbos avdragbara utgifter för inkomstens förvärvande, ränteutgifter och från kapitalinkomsterna avdragbara förluster som avses i 59 § överstiger summan av de skattepliktiga kapitalinkomsterna, utgör skillnaden ett sådant underskott i kapitalinkomstslaget på grund av vilket den skattskyldige har rätt att göra en underskottsgottgörelse som avses i 131—134 §§.

När underskottsgottgörelsen räknas ut beaktas de andelar av underskottet som härrör från kostnader för inkomstens förvärvande, förluster och räntor i den ordning som de dras av från kapitalinkomsterna enligt 58 § 6 mom. och 59 §. Till den del underskottet inte har beaktats som ett avdrag från skatten, skall det fastställas som förlust som hänför sig till kapitalinkomstslag, som enligt vad som stadgas i 118 § skall dras av från den skattskyldiges kapitalinkomster under de följande åren.

4 kap.

Skatteplikt för förvärvsinkomst

61 §

Förvärvsinkomst

Förvärvsinkomst är annan inkomst än sådan kapitalinkomst som avses i 2 kap.

(2 och 3 mom. såsom i regeringens proposition)

62 och 63 §§

(Såsom i regeringens proposition)

Vissa inkomster som hänför sig till löneinkomst eller är jämförbara därmed

64—67 §§

(Såsom i regeringens proposition)

68 §

Av arbetsgivaren betalda försäkringspremier

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

Som skattepliktig förvärvsinkomst betraktas också (utesl.) av arbetsgivaren betalda premier för individuell frivillig pensionsförsäkring till den

del de inte vore avdragbara om den skattskyldige själv hade betalt premierna eller 60 procent av dem vore avdragbart (utesl.). Premierna för en sådan försäkring utgör dock inte skattepliktig inkomst för arbetstagaren om de är begränsat avdragbara på det sätt som stadgas i 8 § 2 mom. lagen om beskattning av inkomst av näringsverksamhet. De skall inte heller anses som skattepliktig inkomst för arbetstagaren enbart på den grunden att en försäkring som arbetsgivaren tecknat skall betalas i ett för allt.

69 och 70 §§

(Såsom i regeringens proposition)

Resekostnadsersättningar

71—73 §§

(Såsom i regeringens proposition)

Sjöarbetsinkomst och därtill anslutna reseersättningar

74 och 75 §§

(Såsom i regeringens proposition)

Inkomster av tjänstgöring utomlands

76 och 77 §§

(Såsom i regeringens proposition)

Vissa skadestånd och försäkringsersättningar

78—81 §§

(Såsom i regeringens proposition)

Understöd, pris, vinster och sidoarv

82—86 §§

(Såsom i regeringens proposition)

Helt eller delvis skattefria förvärvsinkomster

87—92 §§

(Såsom i regeringens proposition)

5 kap.

Avdrag från förvärvsinkomsten

Avdrag för inkomstens förvärvande

93—95 §§

(Såsom i regeringens proposition)

Avdrag från nettoförvärvsinkomsten vid stats- och kommunalbeskattningen

96 §

Avdrag för pensionsförsäkringspremie

Den skattskyldige har rätt att från sin förvärvsinkomst dra av arbetstages lagstadgade pensionspremie och lagstadgad arbetslöshetsförsäkringspremie, de premier som han betalt för sig och sin makes obligatoriska eller lagstadgade pensionsförsäkring samt premierna för sådant registrerat eller i pensionsfond eller i pensionskassa kollektivt ordnat tilläggspensionsskydd som ansluter sig till pension. Även premierna för tilläggspensionsskydd som ordnats kollektivt i ett försäkringsbolag är helt avdragbara förutsatt att förmånerna enligt det sålunda ordnade tilläggspensionsskyddet motsvarar högst det registrerade tilläggspensionsskyddet.

Dessutom har den skattskyldige rätt att upp till 50 000 mark om året från sina egna eller makens inkomster dra av premierna för annan frivillig pensionsförsäkring än sådan som avses i 1 mom., om

1) den på försäkringen grundade pensionen börjar betalas ut såsom ålderspension tidigast då den försäkrade har fyllt 58 år och om

2) den på försäkringen grundade pensionen tillsammans med de pensioner som grundar sig på den försäkrades övriga obligatoriska och frivilliga pensionsskydd utgör högst 66 procent av den inkomst på grund av vilken den försäkrades lagstadgade pension skulle räknas i det fall att han blivit arbetsoförmögen det år då försäkringen tecknades.

Om pensionen enligt försäkringsavtalet börjar löpa innan pensionstagaren fyllt 65 år, skall den procentandel som avses i 2 mom. 2 punkten minskas med 3,3 procentenheter för varje begynnande år varmed pensionsåldern underskrider 65 år.

Premierna för frivillig pensionsförsäkring är på det sätt som stadgas i 2 mom. avdragbara också i det fall att den i 2 mom. 2 punkten eller i 3 mom. angivna procentgränsen överskrids, om

(1 punkten såsom i regeringens proposition)

2) den pension som grundar sig på den försäkrades frivilliga försäkring enligt lagen om pension för företagare (468/69) eller lagen om pension för lantbruksföretagare tillsammans med hans övriga pensioner uppgår till högst det *maximala* tilläggspensionsskydd (*utesl.*) som har beräknats med stöd av 11 § 1 mom. i någondera av de nämnda lagarna.

Till den del en frivillig pensionsförsäkring inte uppfyller villkoren i 1—4 mom. har den skattskyldige rätt att dra av 60 procent av premierna, dock högst 30 000 mark om året. Samma avdragsrätt gäller premier som arbetsgivaren betalt och som enligt 68 § räknas som hans inkomst. Premierna för pension som betalas i ett för allt eller för en separat beviljad invalidpensionsförsäkring och för folkpensionsförsäkring är inte alls avdragbara. En förutsättning för att premierna för en försäkring för den skattskyldige eller hans make skall vara avdragbara är dessutom att premierna för samma försäkring inte har dragits av från inkomsten av näringsverksamhet eller jordbruk.

Som frivillig pensionsförsäkring anses sådan ålderspensionsförsäkring och familjepensionsförsäkring samt invalidpensionsförsäkring och arbetslöshetspensionsförsäkring, på vilken grundad pension är avsedd att betalas i periodiska belopp varje halvår eller under en kortare period under den försäkrades eller förmånstagarens återstående livstid eller under minst en tvåårsperiod. *Vid tillämpningen av denna paragraf beaktas av folkpensionen endast basdelen och tilläggsdelen.*

97 och 98 §§

(Såsom i regeringens proposition)

Avdrag från nettoförvärvsinkomsten vid statsbeskattningen

99 §

Barnavårdsavdrag vid statsbeskattningen

Vid statsbeskattningen har den skattskyldige eller makar tillsammans rätt att från sin nettoförvärvsinkomst dra av 8 400 mark, om den skattskyldige eller makarna under skatteåret har försörjt barn som fyllt minst 3 år men högst 7 år.

100 §

(Såsom i regeringens proposition)

Avdrag från nettoförvärvsinkomsten vid kommunalbeskattningen

101—106 §§

(Såsom i regeringens proposition)

6 kap.

Särskilda stadganden om avdrag från förvärvsinkomsten

107 §

Avdragsrätten för den som bott i Finland en del av året

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

Rätt till barnavårdsavdrag, pensionsinkomst-avdrag vid statsbeskattningen samt till andra avdrag från förvärvsinkomsterna vid kommunalbeskattningen än grundavdrag har endast sådana fysiska personer som största delen av skatteåret har varit bosatta i Finland.

108 och 109 §§

(Såsom i regeringens proposition)

IV AVDELNINGEN

PERIODISERING AV INKOMSTER OCH UTGIFTER

110—113 §§

(Såsom i regeringens proposition)

114 §

Periodisering av anskaffningsutgifter

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

Av anskaffningsutgifter för grus- och sandtäckter, stenbrott, torvmossar eller annan sådan egendom avskrivs varje skatteår den del som svarar mot den förbrukade ämnesmängden.

115 och 116 §§

(Såsom i regeringens proposition)

V AVDELNINGEN

FÖRLUSTUTJÄMNING

117—123 §§

(Såsom i regeringens proposition)

VI AVDELNINGEN SKATTEN

1 kap.

Statsskatten och samfunds inkomstskatt

Allmänna stadganden

124 §

Fastställande och fördelning av skatten mellan skattetagarna

(1 och 2 mom. såsom i regeringens proposition)

Ovan i 21 § 1 mom. avsedd inkomstskatteprocent för den inkomst som de partiellt skattefria samfund, väglag och allmännyttiga samfund har uppburit från fastighet är 12,04 och den fördelas mellan kommunen och församlingen på det sätt som anges i 2 mom.

(4 och 5 mom. såsom i regeringens proposition)

125 §

(Såsom i regeringens proposition)

Avdrag från skatten

126 §

Invalidavdrag vid statsbeskattningen

Från inkomstskatten till staten för förvärvsinkomst för en skattskyldig som största delen av skatteåret har bott i Finland avdras 660 mark, om han genom sjukdom, lyte eller kroppsskada åsamkats bestående men, på grund av vilket hans invaliditetsgrad enligt företedd utredning är 100 procent eller, om procenttalet är lägre, dock minst 30 procent, en mot procenttalet svarande del av 660 mark.

(2 och 3 mom. såsom i regeringens proposition)

127 §

Underhållsskyldighetsavdrag vid statsbeskattningen

Från inkomstskatten till staten för förvärvsinkomst för en skattskyldig som under skatteåret har betalt underhållsbidrag som fastställts genom avtal eller dom enligt lagstiftningen om underhåll för barn, avdras en åttendedel av det

underhållsbidrag som han betalt under skatteåret, dock högst 450 mark per minderårigt barn.

Inkomstutjämning

128 §

Förutsättningar för inkomstutjämning

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

Som förvärvsinkomst som influtit under två eller flera år kan bland annat anses

(1—3 punkten såsom i regeringens proposition)

4) inkomster för upphovsrätt eller patent, om det inte är fråga om sådan kapitalinkomst som avses i 52 §.

(5 punkten utesl.)

Såsom förvärvsinkomst som har influtit för två eller flera år kan även anses den sammanlagda inkomsten av försäljning av ett eller flera av en konstnärs verk vid en eller flera försäljningar under ett kalenderår.

(4 mom. såsom 3 mom. i regeringens proposition)

129 §

(Såsom i regeringens proposition)

2 kap.

Kommunalskatt

130 §

(Såsom i regeringens proposition)

3 kap.

Underskottsgottgörelse

131 §

Beloppet av underskottsgottgörelse

Underskottsgottgörelse är en mot inkomstskatteprocenten svarande andel av det under skatteåret uppkomna, i 60 § angivna underskottet i fråga om ett kapitalinkomstslag, dock högst 8 000 mark. Detta maximibelopp skall ökas med 2 000 mark, om den skattskyldige eller makarna tillsammans försörjer ett minderårigt barn, och med 4 000 mark om antalet sådana barn är två eller flera. Skall stadgandena om makar tillämpas på en skattskyldig höjs maximibeloppet av den makes underskottsgottgörelse, vars på förvärvsinkomsterna

fastställda inkomstskatt till staten är större, om inte makarna yrkat annorlunda.

(2 mom. såsom i regeringens proposition)

Den mot inkomstskatteprocenten svarande andelen enligt 2 mom. av underskottet i fråga om kapitalinkomstslag skall ökas med fem procentenheter till den del underskottet härrör från räntor för en bostadsskuld för förvärv av den första bostaden.

Bostadsskuld kan anses ha upptagits för förvärv av den första bostaden, om

1) skulden hänför sig till förvärv av en byggnad eller en lägenhet och den skattskyldige den dag denna lag träder i kraft eller därefter har förvärvat minst hälften av den eller minst hälften av de aktier eller andelar som berättigar till besittning av den,

2) den skattskyldige innan han förvärvade en bostad som avses i 1 punkten inte har ägt minst hälften av den byggnad eller den lägenhet som han har använt som stadigvarande bostad eller av de aktier eller andelar som berättigar till besittning av lägenheten.

En höjning av underskottsgottgörelsen på grund av räntan på skuld för anskaffning av den första bostaden beviljas högst för det år då den första bostaden togs i bruk och för de nio följande skatteåren.

132 och 133 §§

(Såsom i regeringens proposition)

134 §

Överföring av underskottsgottgörelse på make

Har en skattskyldig, på vilken tillämpas denna lags stadganden om makar, inte för sin beskattningsbara förvärvsinkomst påförts inkomstskatt som skall betalas till staten eller andra sådana skatter som avses i 124 §, eller förslår dessa inte till avdrag av underskottsgottgörelsen, skall gottgörelsen eller det oavdragna beloppet av den, om den skattskyldige yrkar på det innan beskattningen har slutförts, dras av från den skatt som av den skattskyldiges makes beskattningsbara förvärvsinkomst tillfaller staten och från de övriga skatter som avses i 133 §, som om gottgörelsebeloppet hade dragits av från de skatter som påförts den skattskyldige.

4 kap.

Särskilda stadganden

135—137 §§

(Såsom i regeringens proposition)

VII AVDELNINGEN

IKRAFTTRÄDELSE- OCH ÖVERGÅNGS- STADGANDEN

138 §

(Såsom i regeringens proposition)

139 §

Räntor som avses i lagen om källskatt på ränteinkomst

Sådana i lagen om källskatt på ränteinkomst angivna räntor som har inlutit före år 1995, är inte skattepliktig inkomst enligt denna lag.

140 §

Övergångsskede för skogsbeskattningen

(1—6 mom. såsom i regeringens proposition)

Skattepliktig kapitalinkomst av skogsbruk vid beskattningen för år 1993 är inte inkomst som före den 1 april 1993 har erhållits för virke som har sålts med ett köpebrev som har uppgjorts före denna lags ikraftträdande. Detta moment tillämpas också på samfälld skog.

141 och 142 §§

(Såsom i regeringens proposition)

143 §

Vissa övergångsstadganden

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

Utan hinder av 163 § 1 mom. lagen om skatt på inkomst och förmögenhet är också avkastningen av en livförsäkring som varit i kraft minst 5 år i sin helhet skattepliktig kapitalinkomst till den del den har uppkommit efter 1988.

(3 och 4 mom. såsom i regeringens proposition)

Premierna för en frivillig pensionsförsäkring som har tecknats före den 1 oktober 1992 är avdragbara upp till 50 000 mark om året även då det inte har visats att villkoren enligt 96 § 2 och 4 mom. är uppfyllda, om premierna uppgår till högst 10 procent av den skattskyldiges nettoförvärvsinkomst under skatteåret. En pensionsförsäkring anses ha blivit tecknad först när försäkringspremier enligt försäkringsavtalet har börjat betalas.

Med avvikelse från 58 § har en skattskyldig rätt att vid beskattningen för 1993 och 1994 också dra av räntor på andra skulder än bostadsskulder, studieskulder eller skulder för inkomstens förvär-

vande. Räntor på dessa skulder dras därvid av före andra räntor. Den andel av underskottsgottgörelse som beviljas på grund av dem får dock uppgå till högst 1 000 mark vid beskattningen för 1993 och högst 500 mark vid beskattningen för 1994, och de beaktas inte som förlust som hänför sig till kapitalinkomstslag. Inte heller räntor enligt 58 § 4 mom. eller räntor som hänför sig till skattefria inkomster kan dras av vid beskattningen för 1994 och 1995.

144 §

Extra ränteavdrag

Om en skattskyldig eller hans make i slutet av år 1992 haft bostads- eller studieskulder, skall från den skatt som fastställs för hans förvärvsinkomst göras ett extra ränteavdrag år 1993—2002.

Det fulla beloppet av ett extra ränteavdrag motsvarar den procentuella andelen enligt tabellen nedan av de vid beskattningen för år 1992 uppgivna avdragbara räntorna på bostadsskulden, upp till ett räntebelopp av 25 000 mark och för makar upp till 40 000 mark. Dessa maximala räntebelopp skall höjas med 5 000 mark, om den skattskyldige eller makarna tillsammans har haft ett minderårigt barn att försörja och med 10 000 mark, om de har haft två eller flera sådana barn.

avdragsår	andel av räntorna
1993	17,5 procent
1994	15,0 procent
1995	12,5 procent
1996	10,0 procent
1997	7,5 procent
1998—2002	5,0 procent

Extra ränteavdrag beviljas till fullt belopp om den skattskyldiges vid statsbeskattningen för 1993 beskattningsbara förvärvsinkomst uppgår till minst 160 000 mark. Om förvärvsinkomsten är mindre utgör avdraget en procent av dess fulla belopp beräknat per varje begynnande ettusenhundrade mark av den skattskyldiges beskattningsbara förvärvsinkomst vid statsbeskattningen.

Har på den skattskyldige tillämpas vad denna lag stadgar om makar, skall avdraget beviljas den av makarna som för år 1992 har deklarerat ett högre belopp bostads- och studielån i räntor, om inte makarna yrkar annorlunda. Om de räntor de deklarerat är lika stora beviljas avdraget den av makarna vars sammanlagda skatter och premier på förvärvsinkomst är större. Makar-

na kan emellertid före beskattningen för 1993 verkställts på yrkan välja vilkendera maken som skall beviljas avdraget. (Utesl.)

(5 mom. såsom i regeringens proposition)

Extra ränteavdrag skall dras av från den skattskyldiges skatter före underskottsgottgörelse enligt 132—134 §§.

145—147 §§

(Såsom i regeringens proposition)

148 §

Bolagsmannaavdrag under övergångsperioden

En skattskyldig, som under skatteåret 1992 varit och fortfarande är bolagsman i ett sådant öppet bolag eller kommanditbolag, vars resultat i enlighet med 35 § 2 mom. i den lag om skatt på inkomst och förmögenhet som gällde före denna lag har fördelats så att hälften beskattas som inkomst för bolaget och hälften som inkomst för bolagsmännen, skall vid beskattningarna för 1993—1998 beviljas bolagsmannaavdrag från förvärvsinkomsten.

(2 och 3 mom. såsom i regeringens proposition)

149 §

Fastställande av kapitalinkomstandelen av företagsinkomst som hänför sig till skatteår 1993

(1 mom. såsom i regeringens proposition)

Med avvikelse från 41 § skall vid beräkning av nettoförmögenheten för skatteåren 1993—1997 från en näringsidkares och näringsammanslutnings långfristiga skulder för näringsverksamheten samt för en lantbruksidkares och en delägars i beskattningssammanslutning långfristiga skulder för lantbruk, på yrkande av den skattskyldige eller näringsammanslutningen inte avdras ett belopp som motsvarar 50 procent av den skattskyldiges eller näringsammanslutningens ovan nämnda långfristiga skulder vid räkenskapsperiodens slut, dock högst 500 000 mark.

Den skattskyldige skall framställa sitt yrkande i saken innan beskattningen för det skatteår som hans yrkande gäller har slutförts. Företagarmakars och näringsammanslutningars ovan angivna andel av skulderna avdras inte om makarna eller delägarna gemensamt yrkar på det.

Med långfristig skuld avses i 2 mom. en skuld eller en del av en skuld som förfaller till betalning

efter ett år eller någon längre tid, dock inte kreditavtal med överenskommen kreditgräns.

150—155 §§
(Såsom i regeringens proposition)

Samtidigt föreslår utskottet, som lagt regeringens proposition till grund för behandlingen,

Vidare föreslår utskottet

att lagförslagen i lagmotionerna nr 8, 26 och 41 skall förkastas.

att hemställningsmotionerna nr 26, 29, 38 och 39 skall avböjas.

Helsingfors den 9 december 1992

I den avgörande behandlingen deltog ordföranden Mattila, vice ordföranden Luttinen, medlemmarna Alaranta, Heikkinen, Hämäläinen (delvis), Jokiniemi (delvis), Kallis, Laaksonen, Lahti-Nuuttila, Louvo (delvis), Luukkainen, Malm, Mäki-Hakola (delvis), Ryyänen

(delvis), Sasi (delvis), Savolainen, Tiuri, Turunen och Vihriälä (delvis) samt suppleanterna Ala-Nissilä (delvis), Apukka, Backman, Lahtinen (delvis), Linnainmaa, Renko, T. Roos (delvis) och Savela (delvis).

Reservationer

I

Kapitalbeskattningsreformen har beretts under de senaste två åren. De kommissioner som beredde reformen gjorde ett grundligt arbete för att få fram en så enhetlig kapitalskattemodell som möjligt. Detta värdefulla beredningsarbete har dock inte nyttiggjorts fullt ut i regeringens skattelagspropositioner. Regeringen har i alltför stor utsträckning låtit sina linjedragningar beträffande kapitalbeskattningen styras av enskilda intressegruppers behov att säkra sina positioner. Slutresultatet är en avsevärt lindrad kapitalbeskattning, men beskattningen av olika kapitalinkomster är lika oenhetlig som förut.

Reformen av kapitalinkomstbeskattningen betyder en radikal omställning i vårt skattesystem. I samband med reformen skall riksdagen behandla över tio olika skattelagar. Den tid som reserverats för behandling av lagarna har varit alldeles för kort med hänsyn till ärendets omfattning. Propositionerna avläts till riksdagen så sent som i oktober, och behandlingen har fördröjts ända in i december av tvisterna mellan regeringspartierna och regeringen om skattelagarnas slutliga innehåll. Den slutliga formuleringen drog ut

in i december, trots att regeringen redan vid budgetmanglingen i juni betygade sin enhällighet om reformens innehåll. Under riksdagsbehandlingen har det framkommit vissa brister i propositionerna, som man dock inte har velat rätta till. Det är uppenbart att lagarna måste korrigeras redan under nästa år.

Den mest betydande ändringen i inkomstskattelagen är att kapitalinkomstbeskattningen revideras och att beskattningen av kapitalinkomster och förvärvsinkomster i det sammanhanget skils åt. En avsevärd del av de inkomster som uppkommer i samhället, dvs. kapitalinkomsterna, undandras progressiv beskattning. I fortsättningen kommer en progressivt ökande skatt att tillämpas bara på förvärvsinkomster.

I och med differentieringen av kapital- och förvärvsinkomster har samhället mindre möjligheter än förut att tillgripa fiskala metoder för att jämna ut inkomstskillnader som uppstår inom produktiv verksamhet. Kapitalinkomstskattereformen gynnar speciellt dem som har höga kapitalinkomster och ökar samtidigt inkomstskillnaderna. Däremot bestraffar skattereformen

dem som har små kapitalinkomster, såsom hyresinkomster, i och med att förmögenhetsinkomstavrdraget slopas.

Det är skäl att raskt åtgärda de problem som det slopade förmögenhetsinkomstavrdraget ger upphov till, om detta visar sig ha negativa konsekvenser.

Med tanke på inkomstfördelningen är kapitalinkomstskattereformen orättvis. Vi anser att en så pass stor reform borde ha utretts grundligare och att hänsyn också borde ha tagits till inkomstfördelningen. Vi är övertygade om att vi får återkomma till reformens innehåll när konsekvenserna klarnat under de närmaste åren. Då bör det förnuftiga i en differentiering bedömas på nytt och hänsyn tas också till hur beskattningen av kapital- och förvärvsinkomster har lagts upp i våra konkurrentländer.

Den viktigaste utgångspunkten för kapitalskattereformen har varit att samordna beskattningen av olika slags kapitalinkomster. Vi finner det behövligt att beskattningen av kapitalinkomster samordnas, eftersom den i detta nu är mycket brokig. En del av kapitalinkomsterna faller inom den progressiva beskattningen, medan en mycket låg relativ skattesats tillämpas på en del andra kapitalinkomster. Det som kännetecknar ett väl fungerande skattesystem är dock att det inte styr investeringsverksamheten.

Regeringens proposition med förslag till inkomstskattelag ger oss inte en enhetlig beskattning av kapitalinkomster. På ränteinkomster tillämpas alltså en låg skattesats, bara 20 % år 1993. Enligt uppskattning kommer den effektiva skattesatsen för skogsinkomster tack vare olika slags avdrag att ligga vid bara hälften av 25 %. Dessutom förtar den omotiverat långa övergångstiden effekten av en övergång till en enhetlig beskattning av skogsinkomster. Den allmänna skattesatsen om 25 % fungerar förmodligen bäst i fråga om hyresinkomster. Målet att införa en enhetlig kapitalinkomstbeskattning uppnås inte, eftersom en del inkomster även inom ramen för en låg skattesats medges stora lättnader som sänker den effektiva skattesatsen.

För uträkning av en ägarföretagares kapitalinkomstandel har en formel utarbetats som tillåter att 15 procent av ett företags nettoförmögenhet räknas som kapitalinkomstandel. Räkneformeln är artificiell och bygger inte på någon reell situation. Under utskottsbehandlingen har det förnuftiga i denna formel och dess funktion inte uppmärksamats i tillräckligt hög grad, trots att

den är en av de viktigaste strukturella variablerna i kapitalskattereformen.

Det finns en stor risk för att kapitalinkomstandelen kommer att manipuleras genom olika slags definitioner av vad som vid en viss tid skall anses vara tillgångar och i vilken utsträckning skulder skall beaktas vid uträkning av nettoförmögenheten. Det kan inte vara förenligt med ett väl fungerande skattesystem att definitionerna ändras av ändamålsenlighetsskäl.

Ett gott exempel på detta är det övergångsstadgande som regeringspartiernas riksdagsmän vill driva igenom för skuldyngda små- och familjeföretag. Enligt detta dras hälften av de långfristiga skulderna upp till högst 500 000 mark inte av från tillgångarna. Stadganden som dessa urläskar alla ambitioner att ens i teorin komma till en enhetlig kapitalinkomstbeskattning. Vi anser det vara viktigt att skuldyngda företag klarar sig över lågkonjunkturen och vi kan t.o.m. acceptera samhälleligt stöd för att de skall kunna ta sig ur krisen, men vi ser inte det förnuftiga i att skuldyngda företag samtidigt understöds på beskattningssväg och genom direkta stöd. Livsdugliga företag bör räddas med hjälp av räntestöd, som visserligen har beviljats i större utsträckning i år.

Den största olägenheten vad differentieringen av kapital- och förvärvsinkomstbeskattningen beträffar är den stora skillnaden i skatteprocent-satser mellan olika slags inkomster. Beskattningen av förvärvsinkomster varierar mellan 0 och 65 procent beroende på inkomsterna. Den allmänna skattesatsen för kapitalinkomster är 25 % oberoende av inkomsternas storlek. Den stora skillnaden i skatteprocenterna lockar skattebetalarna att förvandla sina förvärvsinkomster till kapitalinkomster. Det kommer att uppstå nya bolag enbart i skattespekuleringsyfte. För att skattespekulering skall kunna minimeras gäller det att aktivt följa upp konsekvenserna av differentieringen för intresset att grunda bolag, och problemet bör åtgärdas omedelbart, om så sker.

På längre sikt leder det faktum att inkomster i största möjliga utsträckning bokförs som kapitalinkomster till minskade totala skatteintäkter och till att det bara är löntagarna som betalar skatter. Situationen blir outhärdlig både för skattemyndigheterna och skattebetalarna, om skillnaden i skatter får vara så här stor. De ändringar i regeringens skattelagspropositioner som regeringspartiernas riksdagsmän förhandlat fram är ett ypperligt exempel på att man redan nu vill tillämpa den låga kapitalinkomstprocent-sat-

sen på så många slags inkomster som möjligt. Man vill också öka kapitalinkomstandelen genom att lägga ett tak på förvärvsinkomsterna. Regeringspartierna har kommit överens om ett förvärvsinkomsttak på 600 000 mark för vissa näringsidkare, vilket är en helt omotiverad gräns.

Skillnaden i skatteprocentsatserna för förvärvs- och kapitalinkomster bör minskas genom att skatteprocentsatsen för kapitalinkomster höjs till 30. För en höjning till 30 procent talar också det att företags- och kapitalbeskattningsnivån hos oss i annat fall kommer att vara mycket låg i en internationell jämförelse. Om företags- och kapitalbeskattningen ligger vid 30 procent utgör den således inget hot mot vår internationella konkurrenskraft, eftersom beskattningen i de flesta länder redan nu är strängare.

Reformen hotar att skärpa beskattningen för dem som har små kapitalinkomster, såsom obetydliga hyresinkomster. Reformen kan rent av få negativa konsekvenser för utbudet av fritt finansierade hyresbostäder. Om det visar sig att reformen av kapitalinkomstbeskattningen inverkar på tillgången på hyresbostäder, måste små kapitalinkomster bli behandlade på ett annat sätt vid beskattningen.

Det sitter ytterst illa i detta konjunkturläge att beskattningen av förvärvsinkomster skärps permanent eller ens i form av ett tvångslån. Hushållens disponibla inkomster sjunker avsevärt nästa år redan på grund av en rad höjda avgifter och den höjda kommunala uttaxeringen per skatteöre, och därför borde konsumtionsefterfrågan inte begränsas ytterligare genom andra inkomstskattehöjningar. Skattehöjningar under en lågkonjunktur fördjupar recessionen och ökar arbetslösheten. Genom en skatt som bärs upp i form av ett tvångslån ökar skillnaden jämfört med skattesatsen för kapitalinkomster, vilket förvärrar situationen över lag.

Reformen av kapitalinkomstbeskattningen betyder en total omställning i uträkningen av rätten till ränteavdrag. Ränteavdraget räknas nästa år ut med hjälp av en underskottsgottgörelse och ett extra ränteavdrag. Det finns en särskild avdragsmodell för dem som 1989–91 valde det då gällande bostadsavdraget.

Avdragsstrukturerna och avdragskalkylerna blir så komplicerade att medborgarna inte själva klarar av att räkna ut vilka nya avdragsrättigheter de har. Medborgarna måste i allt högre grad lita på skattemyndigheterna. Detta leder till sämre rättsskydd för skattebetalarna, dvs. ut-

vecklingen går i rakt motsatt riktning till de ambitioner som regeringen lät skriva in i sitt program. Där hette det ju att skatteförfarandet utvecklas mot bättre rättsskydd för de skattepliktiga.

Övergången från de nuvarande ränteavdragen till de nya kunde verkställas med mycket klarare skatteavdrag än vad regeringspartierna föreslår. Separeringen av konsumtionskrediter från andra krediter betyder så mycket extra arbete för skatteförvaltningen inom det differentierade skattesystemet att en separering inte är förnuftig. Likaså skulle rätten att dra av räntor på konsumtionskrediter avskaffas under alldeles fel konjunkturfas.

Övergångsperioden ordnas förnuftigast genom att en enhetlig skatteavdragsrätt på 35 procent införs som på fem år minskar till 30 procent, m.a.o. till en så stor avdragsrätt som föreslås i kapitalskattereformen. Avdragsrätten bör bygga på årliga, faktiska ränteutgifter för bostads- och studielån och ingalunda på skuldsituationen i slutet av 1992. Avdraget vore klart med tanke på förvaltningen och rättvist med tanke på inkomstfördelningen.

Regeringen skär ned det för barnfamiljerna så viktiga barnavdragsavdraget så mycket att nettoförlusterna kan uppgå till mer än 1 500 mk om året. Vi kan inte acceptera att barnavdragsavdraget ändras, eftersom stödsystemet för barnfamiljer inte samtidigt ändras så att det ersätter förlusterna.

Regeringen skär ner på avdraget och hänvisar till att det är nödvändigt att göra besparingar inom statsekonomin, men ändå har regeringspartierna samtidigt kunnat tillåta sig ändringar i skattelagarna som medför minskade skatteintäkter för staten. Regeringen drar ner på barnfamiljernas förmåner för att lindra beskattningen av bland annat lantbruksidkare.

Inkomstskattelagen är så utformad att de skattskyldiga betalar skatt på kapitalinkomster bara till staten. Det är här fråga om en mycket stor förändring jämfört med nuvarande praxis. Regeringen har för avsikt att driva igenom skatteomläggningen utan att göra någon större undersökning av konsekvenserna på lång sikt. Regeringen utfäster sig att ge kommunerna deras beskärda del av skatten på kapitalinkomster, men i praktiken är det ett osäkert drag inte minst för att skatteförlusterna kommer att kompenseras på längre sikt genom skatteintäkterna under lågkonjunkturen som avviker från genomsnittsvärdena.

Kommunerna får större självständighet i och med statsandelsreformen. Samtidigt ökar kommunernas ansvar för användningen av inkomsterna. I detta läge vore det till fördel om kommunerna hade ett flertal möjligheter att finansiera sina funktioner genom. Det räcker inte med att kommunerna får ta hand om kommunal- och fastighetsskatten, de borde också få sin del av skatten på kapitalinkomster. Rätten att ta in skatter också på företags- och kapitalinkomster spelar en stor roll för kommunernas villighet att ta emot olika typer av företag i sin kommun. Också av den anledningen bör kommunerna få en del av skatten på kapitalinkomster.

Beskattningen av kapitalinkomster ändrar beskattningen av skogsinkomster radikalt. Målet att de faktiska skogsinkomsterna skall beskattas är i och för sig helt riktigt, men reformen genomförs inte fullt ut och drivs igenom utan att de skogspolitiska konsekvenserna av ändringen reds ut. Beskattningen av skogsinkomster borde ha beretts mycket grundligare. Reformen bör därför skjutas fram med ett år.

Skogsinkomsterna bör beskattas enligt en modell som ger en effektiv skattesats på 30 procent när det gäller kapitalinkomster. Det är helt onödigt med särskilda skogsavdrag och utgiftsreserveringar; detsamma gäller de onödigt långa övergångsperioderna.

DETALJMOTIVERING

1 § Regeringen utgår i propositionen från att kommunerna har rätt att få en lika stor andel av samfunds- och kapitalinkomstskatterna som under tidigare år. Kommunernas andel skall inte längre basera sig på antalet skatteören utan skatteintäkterna fördelas enligt vad som stadgas särskilt. Med tanke på kommunernas inkomster vore det dock klarare om kommunerna skrevs in i lagen som en av skattetagarna. Huvudprincipen bör vara att staten, kommunerna och församlingarna är skattetagare när det gäller skatter på både förvärvsinkomster och kapitalinkomster.

32 § Vi föreslår att reformen av skatten på skogsinkomster skjuts fram med ett år för att själva substansen och konsekvenserna av reformen skall kunna utredas grundligare. I anknytning till detta bör kategorin kapitalinkomst av skogsbruk i denna paragraf strykas i uppräkningsavdelningen av kapitalinkomstslag. Regeringspartiernas riksdagsgrupper har kommit överens om att

förteckningen över kapitalinkomster skall kompletteras med inkomster av marksubstanser. Vi kan inte acceptera att begreppet kapitalinkomst utvidgas på detta sätt eftersom inkomster bara konstlat förs över till en lägre skattesats.

40 § Vi menar att den ändring i regeringens ursprungliga förslag som riksdagsgrupperna har förhandlat fram inte är motiverad. Ändringen utvidgar begreppet kapitalinkomst utan att det finns någon förnuftig anledning till det.

41 § Ändringarna i betänkandet hänger samman med de beslut som regeringspartiernas riksdagsgrupper har enats om. Besluten innebär en konstlad utvidgning av begreppet kapitalinkomster. Vi kan inte acceptera ändringarna och anser därför regeringens ursprungliga förslag vara mer motiverat.

43 § Denna paragraf bör slopas, eftersom vi föreslår att reformen av beskattningen av skogsinkomster skjuts upp.

46 § Vi föreslår att det sista momentet stryks med hänvisning till vårt förslag att reformen av beskattningen av skogsinkomster skjuts upp.

47 § Med hänvisning till vårt förslag att reformen av beskattningen av skogsinkomster skjuts upp föreslår vi att andra momentet stryks.

48 § Utskottets ändringar bygger också här på överenskommelser mellan regeringspartiernas riksdagsgrupper. Ändringarna syftar till större skattefrihet vid generationsväxlingar. Vi finner inte ändringarna motiverade och föreslår därför att 1 mom. 3 punkten stryks.

55 § Med hänvisning till att vi föreslår att reformen av beskattningen av skogsinkomster skjuts upp föreslår vi att paragrafen stryks.

56 § Med hänvisning till att vi föreslår att reformen av beskattningen av skogsinkomster skjuts upp föreslår vi att paragrafen stryks.

58 § Skattereformen ändrar uträkningssättet för ränteavdrag avsevärt. Riksdagsgrupperna har förhandlat fram ytterligare en begränsning av avdragsrätten som betyder att inga avdrag får göras för konsumtionskrediter.

Det är en omläggning som vore helt motiverad i ett annat konjunkturläge och inom ramen för den gällande beskattningen. Ett slopat avdrag för konsumtionskrediter kommer genom det differentierade skattesystemet att ge skatteförvaltningen orimligt mycket extra arbete och begränsningen bör därför inte införas.

Regeringen har satt sig i sinnet att införa begränsningen utan att ta hänsyn till de mycket kritiska expertutlåtandena. I praktiken är det helt omöjligt att differentiera räntorna efter

användningsändamål och det leder bara till att lagen kringgås. Vi kan inte acceptera ändringarna i betänkandet. Vi anser att regeringens ursprungliga förslag till ett differentierat skattesystem vara det mest lämpliga. Om man inte vill ge avdrag för konsumtionskrediter måste det först göras en grundlig utredning av saken för att beskattningen inte skall bli alltför komplicerad.

99 § De sociala förmånerna för barnfamiljer får inte ändras genom att en enda del i en stor helhet ändras. Vi kan inte acceptera att barnavårdsavdraget sänks eftersom regeringen inte samtidigt ändrar på de direkta inkomsttransferringarna som kunde bidra till att ersätta förlusterna. Barnavårdsavdraget bör bibehållas på samma nivå som 1992.

105 § Regeringen föreslår inget studiepenningsavdrag för dem som får vuxenstudiepenning trots att det minsta beloppet av vuxenstudiepenningen motsvarar studiepenningen för högskolestuderande. Detta är ett uppenbart missförhållande. Paragrafen bör ändras och också gälla vuxenstudiepenning enligt lag.

Dessutom föreslår vi att minskningen av avdraget enligt förvärvsinkomst skall vara 40 och inte 50 procent som regeringen föreslår.

111 § Med hänvisning till att vi föreslår att reformen av beskattningen av skogsinkomst skjuts upp föreslår vi att denna paragraf stryks.

114 § Ändringen i betänkandet hänger samman med ändringen av beskattningen av inkomster av grustäkter som regeringspartierna har förhandlat sig fram till. Vi kan inte acceptera ändringarna och anser att regeringens ursprungliga förslag är mer motiverat på denna punkt.

124 § Skattesatsen för kapitalinkomster enligt propositionen är låg oavsett om man jämför den med skatterna i andra länder eller beskattningen av förvärvsinkomster i vårt eget land. För att skillnaden mellan skatten på kapitalinkomster och på förvärvsinkomster inte skall vara så stor bör skattesatsen för kapitalinkomster vara 30 procent. Också jämförelser med andra länder talar för detta. Om skattesatsen inte höjs kommer Finland vid internationella jämförelser att vara ett land med en av de lägsta skattesatserna.

Om skattesatsen höjs till 30 procent får staten och kommunerna in ytterligare 1—2 miljarder mark. Samtidigt blir avdraget för skulder större eftersom avdraget följer samma skattesats. Det är här alltså fråga om en inkomsttransferering från dem som förfogar över nettokapitalinkomster till skuldsatta hushåll och företag.

139 § Vi föreslog ändringar i källskattelagen

(RP 281), varför årtalet 1995 bör ändras till 1994.

140 § Med hänvisning till att vi föreslår att revideringen av skogsinkomstbeskattningen skall framskjutas bör denna paragraf helt slopas.

143 § Hänvisande till att vi föreslår att 58 § skall godkännas enligt regeringens proposition är de i betänkandet införda övergångsstadgandena i 143 § onödiga. Vi godkänner paragrafen enligt propositionen.

144 § Det av regeringen föreslagna extra ränteavdraget är mycket invecklat, och dess tillämpning kommer att medföra många problem. En del av problemen anförs också i betänkandets motivering. Det är positivt att ränteavdragskaparen slopades, vilket regeringspartierna gjorde på oppositionens yrkande.

Att avdraget bestäms enligt bostads- och studieskulden vid utgången av 1992 kommer att medföra problem särskilt i situationer där familjer splittras antingen till följd av äktenskapsskillnad eller dödsfall. Den föreslagna övergångsperioden på 10 år är också ogrundat lång. Det vore möjligt att automatiskt under tio års tid få ett avdrag på basis av räntesituationen 1992 även om man inte alls har några räntor att betala eller någon ägarbostad. Detta möjliggör att lagrummet kan utnyttjas vid årsskiftet.

Den godkända modellen bibehåller det sämsta i det nuvarande systemet, dvs. inkomstbundenheten. Avdraget skulle alltså bestämmas på basis av inkomsterna så att minskade inkomster t.ex. på grund av arbetslöshet skulle medföra en minskning av ränteavdraget.

Med tanke på skatteförvaltningen och skattebetalarna kommer man till ett mycket klarare och socialt rättvisare resultat om man tar i bruk ett jämnt avdrag på 35 % från skatten. Avdraget skulle gälla följande fem år och minska årligen med en procentenhet. Avdraget skulle basera sig på de faktiska årliga bostads- och studielånsutgifterna och inte på lån enligt situationen i slutet av 1992. På detta sätt skulle tillämpningsproblem kunna undvikas då familjer upplöses. En jämn avdragsrätt på 35 % skulle oberoende av inkomstnivån ge lika stor nettonytta, varför avdragets struktur skulle vara rättvis. Jämfört med gällande avdragsrätt skulle skillnaderna vara mycket små. Huvudsakligen skulle de som har goda inkomster drabbas av nettoförluster. Däremot skulle personer med små eller medelstora inkomster dra större nettonytta av avdraget. För de ovan nämnda skulle gränsen vara en årsinkomst på

ca 130 000 mark. Det föreslagna jämstora avdraget skulle eliminera alla de problem som är förknippade med modellen i utskottets betänkande.

149 § Genom den ändring som gjorts i paragrafen ändras den inkomstdel som räknas som kapitalinkomst skatteteoretiskt på ett ohållbart sätt. Ändringen baserar sig på ett avtal mellan regeringspartiernas riksdagsgrupper. Genom avtalet ändrades skattesystemet så att det till många delar blev sämre utan att de sakkunnigas åsikter beaktades. Ändringen kan sporra till skuldsättning i situationer där detta inte ens är rationellt. Stödet till småföretag borde hellre ges som direkt stöd än genom en artificiell ändring av skattesystemet. Vi anser att regeringens förslag är motiverat för denna paragrafs del.

På basis av det ovan anförda föreslår vi

att lagförslaget i övrigt skall godkännas enligt utskottets betänkande men att följande paragrafer godkänns sålydande:

Lagens tillämpningsområde

1 §

Inkomstskatt och inkomsttagare

På förvärvsinkomst och kapitalinkomst betalas skatt till staten, kommunen och församlingen. Kommunernas och församlingarnas rätt till avkastningen av skatten på kapitalinkomsten tas i beaktande vid fördelningen av skatteinkomsterna på det sätt som stadgas nedan i detta kapitel.

På inkomster av samfund och samfälliga förmåner skall likaså betalas skatt till staten, kommunen och församlingen.

Skatteplikt för kapitalinkomst

32 §

Kapitalinkomst

Skattepliktig kapitalinkomst är, enligt vad som närmare stadgas nedan, avkastning av egendom, vinst av egendomsöverlåtelse och annan sådan inkomst som kan anses ha influtit av egendom. Kapitalinkomst är, med nedan stadgade undantag, bland annat ränta, dividendin-

komst från börsbolag, hyresinkomst, vinstandel, avkastning av livförsäkring (*utesl.*) samt överlåtelsevinst. Kapitalinkomst är även kapitalinkomstandelen av dividend som erhållits från annat bolag än börsbolag, den företagsinkomst som skall fördelas, den inkomstandel som delägare i sammanslutning erhållit och resultat av renskötsel.

40 §

Kapitalinkomstandelen av den inkomstandel som tillkommer delägare i näringssammanslutningar

(1—3 mom. såsom i utskottets betänkande)

(4 mom. *utesl.*)

(4 mom. såsom 4 mom. i regeringens proposition)

41 §

Uträkning av nettoförmögenhet

(Såsom i regeringens proposition)

Inkomst av skogsbruk och renskötsel

43 §

(*Utesl.*)

46 §

Uträkning av överlåtelsevinst

(1—6 mom. såsom i utskottets betänkande)

(7 mom. *utesl.*)

47 §

Särskilda stadganden om uträkning av anskaffningsutgiften för egendom

(1 mom. såsom i utskottets betänkande)

(2 mom. *utesl.*)

(2 och 3 mom. såsom 3 och 4 mom. i utskottets betänkande)

48 §

Skattefria överlåtelsevinster

Vinst som erhållits vid överlåtelse av egendom är inte skattepliktig inkomst, om den skattskyldige överlåter

(1 och 2 punkten såsom i utskottets betänkande)

(3 punkten *utesl.*)

(2—4 mom. såsom i utskottets betänkande)

(5 mom. *utesl.*)

49 §

Partiellt skattefria överlåtelsevinster

När det skattepliktiga beloppet av överlåtelsevinst räknas ut skall från överlåtelsepriset dras av minst 80 procent om

(1—4 punkten såsom i *regeringens proposition*)
(5 punkten såsom 4 punkten i utskottets betänkande)

(2 mom. såsom i *regeringens proposition*)

55 och 56 §§
(*Utesl.*)

58 §

Ränteutgifter

(Såsom i *regeringens proposition*)

Avdrag från nettoförfärvsinkomsten vid stats- och kommunalbeskattningen

96 §

Avdrag från pensionsförsäkringspremie

(1 mom. såsom i utskottets betänkande)

Dessutom har den skattskyldige rätt att upp till 30 000 mark om året från sina egna eller makens inkomster dra av premierna för annan frivillig pensionsförsäkring än sådan som avses i 1 mom., om

(1 punkten såsom i utskottets betänkande)

2) den på försäkringen grundade pensionen tillsammans med de pensioner som grundar sig på den försäkrades övriga obligatoriska och frivilliga pensionsskydd utgör högst 60 procent av den inkomst på grund av vilken den försäkrades lagstadgade pension skulle räknas i det fall att han blivit arbetsoförmögen det år då försäkringen tecknades.

(3—6 mom. såsom i utskottets betänkande)

99 §

Barnavårdsavdrag vid statsbeskattningen

(Såsom i *regeringens proposition*)

105 §

Studiepenningssavdrag vid kommunalbeskattningen

Om en skattskyldig har fått studiepenning

enligt lagen om studiestöd för högskolestuderande (111/92) eller vuxenstudiepenning, skall från hans nettoförfärvsinkomst göras studiepenningssavdrag vid kommunalbeskattningen. Dess fulla belopp är 13 000 mark, dock högst beloppet av studiepenningen. Avdraget minskas med 40 procent av det belopp varmed beloppet av den skattskyldiges förfärvsinkomst överstiger studiepenningssavdragets fulla belopp.

111 §
(*Utesl.*)

114 §

Periodisering av anskaffningsutgifter

(Såsom i *regeringens proposition*)

VI AVDELNINGEN

SKATTEN

1 kap.

Statsskatten och samfunds inkomstskatt

Allmänna stadganden

124 §

Fastställande och fördelning av skatten mellan skattetagarna

(1 mom. såsom i utskottets betänkande)

Inkomstskatteprocenten på kapitalinkomst är 30. Inkomstskatteprocenten för samfund och samfälliga förmåner är likaså 30 och den fördelar sig mellan skattetagarna så att statens andel är 15,55 procentenheter kommunens andel är 13,44 procentenheter och församlingens andel är 1,01 procentenhet.

(3—5 mom. såsom i *regeringens proposition*)

139 §

Räntor som avses i lagen om källskatt på ränteinkomst

Sådana i lagen om källskatt på ränteinkomst angivna räntor som har influtit före år 1994, är inte skattepliktiga inkomst enligt denna lag.

140 §
(*Utesl.*)

143 §

Vissa övergångsstadganden

(1—5 mom. såsom i utskottets betänkande)
(6 mom. utesl.)

144 §

*Ränteavdrag under
övergångsperioden*

*Den i 131 § 1 mom. avsedda, mot inkomstskat-
teprocenten svarande procentandelen av under-*

Helsingfors den 9 december 1992

Matti Luttinen
Tuulikki Hämäläinen
Timo Laaksonen

Jouni Backman
Lea Savolainen

149 §

*Fastställande av kapitalinkomstandelen av
företagsinkomst som hänför sig till skatteår
1993*

(Såsom i regeringens proposition)

Pentti Lahti-Nuuttila
Timo Roos
Asko Apukka

II

En totalrevision av vårt skattesystem är av många skäl en behövlig och brådskande åtgärd. En breddning av skattebasen, en förenkling av beskattningen och undvikande av dubbelbeskattning är nödvändiga mål. Genom de medel som föreslås i regeringens proposition och de ändringar som utskottsmajoriteten företagit kan dessa mål dock inte nås.

Det största problemet utgörs av den enorma skillnaden mellan skattegraderna för kapitalinkomster respektive förvärvsinkomster: kapitalinkomsterna beskattas med 25 % medan beskattningen av förvärvsinkomst t.o.m. kan stiga till 65 %. Detta lockar till att kringgå skatt så att förvärvsinkomster maskeras till kapitalinkomster där detta är möjligt.

Det är dock i denna ekonomiska situation med tanke på företagens bärkraft omöjligt att beskatta kapitalinkomsterna mera än 25 %, som regeringen föreslagit, i synnerhet med beaktande av att den föreslagna skattesatsen på 25 %

tillsammans med att reserveringarna slopas de facto åtstramar företagsbeskattningen. Ett problem är de finska företagens internationellt sett svaga kapitalstruktur. Målet bör vara att stärka denna struktur och dessutom att öka kapitalbildningen i Finland och kapitalströmmarna hit.

Till följd av den nuvarande och den föregående regeringens ekonomiska politik befinner vi oss i en beskattningsmässigt ofruktbar situation. Av konjunktur- och integrationspolitiska orsaker vore det nödvändigt att sänka inkomstbeskattningen medan statsekonomi för sin del inte tål en kraftig sänkning av skatteintäkten. Den bästa utvägen i denna situation är att tillgripa en omfattande miljöbeskattning som ersättning för beskattningen av arbete.

Den finska miljöskattepolitiken har varit och är fortfarande begränsad och dess främsta mål är att samla in medel till staten. Miljöskatterna beräknas årligen inbringa mindre än 1,5 mrd. mk, vilket är bara 1,3 % av statens skatteinkoms-

ter och inkomster av skattenatur och ett tämligen anspråkslöst belopp jämfört med till exempel inkomstskatteintäkten på 30 mrd. mk. I Sverige inbringar miljö- och energiskatterna ca 50 mrd. kronor, dvs. 3 % av BNP. Mätt med samma BNP-andel borde i Finland i miljöavgifter uppbäras ca 15 mrd. mk, dvs. ett tio gånger så stort belopp som nu.

För att främja en hållbar utveckling är det nödvändigt att förskjuta beskattningens tyngdpunkt i riktning mot miljöbeskattningen. En s.k. grön skattereform, som innebär att inkomstbeskattningen lindras genom en vidsträckt miljöbeskattning, skulle minska miljöproblemen och förbättra sysselsättningen. För att reformens verkningar inte bara skall bli fiskaliska bör flera miljarder mark av den i budgeten upptagna inkomstskatteintäkten uppbäras i form av miljöskatter.

Miljöbeskattningen bör i form av förorenings-skatter inriktas på de värsta luft-, jordgrunds- och vattendragsföroreningarna, i form av resurs-skatter på viktiga former för användning av naturresurser samt i form av s.k. energiskatt på fossila bränslen. En sådan inriktning vid utvecklandet av beskattningen bör vara fortgående, och regeringen bör redan när nästa års budget offentliggörs framlägga ett flerårigt program, där en målmedveten strävan att radikalt ändra beskattningens enhetsstruktur klart framgår.

Under den nuvarande lågkonjunkturen har arbetslösheten blivit en av de mest brännande frågorna. En övergång från beskattning av arbete till beskattning av miljöolägenheter innebär en förbättring av konkurrensförmågan inom arbetsintensiva branscher.

Det vore förnuftigt att införa nya miljöskatter nu under lågkonjunkturen då anpassningsverkningsarna är de allra minsta. Företagssektorn kunde nu i tillräckligt god tid ges en riktig signal som anger riktningen för beskattningens utveckling, varvid företagen kunde beakta den i sina framtida investeringsplaner.

Regeringens proposition innehåller betydliga lättnader i skogsbeskattningen. De föreslagna övergångsarrangemangen med två olika skattesystem är allt annat än en förenkling av beskattningen. Regeringen har dessutom inte kunnat visa vilken verkan det nya skattesystemet har på skogsbruket som helhet. Regeringens proposition är därför för skogsbeskattningens vidkommande ofullständig, varför reformen till denna del borde framskjutas i enlighet med förslaget i reservation nr 1.

Beträffande beskattningen av marksubstanser omfattar jag reservation nr 1 och konstaterar dessutom att marksubstanser bör betraktas som egendom och inkomstkälla men även som oförnybara naturresurser, varför de i samband med miljöskattereformen skall bli föremål för olägenhetsbeskattning.

För ränteavdragets vidkommande är jag av den åsikten att det i regeringens ursprungliga proposition ingående entydiga förslaget om att olika räntor skall behandlas på samma sätt är motiverat, eftersom det i praktiken är omöjligt att skilja dem från varandra. Utskottsmajoritetens ståndpunkt enligt vilken räntorna indelas i fyra klasser är förutom vilseledande även i administrativt hänseende arbetsdryg, dyr och osäker. Övergången till det nya systemet bör övervägas noga och med beaktande av skälighetssynpunkter, eftersom den snedvridna bostadspolitikens offer, som tvingats bo i ägarbostäder och därför att uppta bostadslån, inte kan påföras en växande skuldbörda till följd av en plötslig ändring av skatteavdragsrätten. Jag omfattar därför det i reservation nr 1 föreslagna övergångsstadiet, som är administrativt enkelt, skatteestetiskt stilfullt och socialt rättvist.

Den av regeringen föreslagna sänkningen av barnavdraget är motiverad med tanke på att beskattningen förtydligas, men orättvis såsom en separat åtgärd. Barnavdraget borde slopas först sedan barnbidragen höjts och samtidigt blivit föremål för beskattning. Inkomstuppgrörelserna för 1993, statens och kommunernas sparåtgärder samt sysselsättningsläget kommer enligt ett flertal undersökningar att vara oskäligast uttryckligen för skuldsatta barnfamiljer.

Företagens och samfundens skyldighet att betala kyrkoskatt har kritiserats redan under många års tid. I regeringens proposition bibehålls dock nuvarande praxis utan motivering. Kyrkoskatten är till sin natur ett slags medlemsavgift, för vilken kyrkans medlemmar får vissa kyrkliga eller närmast till mantalsskrivningen hörande administrativa tjänster. Företagen och samfunden kan inte vara medlemmar i kyrkan och kyrkan tillhandahåller inte heller företags-tjänster. Samfundens skyldighet att betala kyrkoskatt borde därför slopas.

I Finland gällde tidigare ett system enligt vilket donationer till allmännyttiga samfund var skattefria upp till en viss gräns. Regeringen föreslår nu att samfunden skall kunna avdra donationer på minst 5 000 mark från sin kapitalinkomst, om donationerna getts för främjande

av den finska kulturen eller vetenskapen eller konsten. Enligt min uppfattning är detta otillräckligt. Jag hade hoppats att utskottet i sitt betänkande hade uppmanat regeringen att inom kort avlåta en proposition enligt vilken avdragsrätten utsträcks till att även gälla andra allmännyttiga samfund, såsom samfund som bedriver utvecklingssamarbete och miljövard. Avdragsrätten bör dessutom gälla enskilda medborgares donationer.

Detta system kan motiveras såväl moraliskt som samhällsekoniskt. De allmännyttiga samfunden producerar ofta förmånligare än den offentliga sektorn service som i ett välfärdssamhälle som Finland kan höra till statens eller kommunernas uppgifter. Detta beror delvis på att de allmännyttiga samfunden effektivt kan anlita frivilliga människors insatser. Skattefrihet för understöd till allmännyttiga samfund vore alldeles uppenbart ägnad att öka medborgarnas vilja att delta i gemensamma allmännyttiga kostnader.

På grundval av det ovan anförda föreslår jag

att i den allmänna motiveringen till inkomstskattelagen skall uttalas:

"Utskottet förutsätter att regeringen inom kort avlåter en proposition till riksdagen om rätt att avdra donationer till allmännyttiga samfund från såväl förvärvs- som kapitalinkomster."

Jag föreslår samtidigt

att 1, 21 och 124 §§ i det första lagförslaget i utskottets betänkande skall godkännas sålydande:

Helsingfors den 9 december 1992

Hannele Luukkainen

1 §

Inkomstskatt och skattetagare

På förvärvsinkomst skall betalas skatt till staten *och* kommunen (*utesl.*).

(2 mom. såsom i utskottets betänkande)

På inkomster av samfund och samfällda förmåner skall betalas skatt till staten *och* kommunen (*utesl.*).

21 §

Delvis skattefria samfund

Skatt på inkomst skall till kommunen (*utesl.*) enligt den inkomstskatteprocent som anges i 124 § 3 mom. betalas av

(1—3 punkten såsom i utskottets betänkande)

(2—6 mom. såsom i utskottets betänkande)

124 §

Fastställande och fördelning av skatten mellan skattetagarna

(1 mom. såsom i utskottets betänkande)

Inkomstskatteprocenten på kapitalinkomst är 25. Inkomstskatteprocenten för samfund och samfällda förmåner är likaså 25 och den fördelar sig mellan skattetagarna så att

statens andel är 13 procentenheter *och*

kommunens andel är 12 procentenheter (*utesl.*)

(3 och 4 mom. såsom i utskottets betänkande)

(5 mom. *utesl.*)

III

Jag omfattar reservation nr 1 till den del reservationen gäller paragraferna 32, 40, 41, 43,

46, 47, 48, 49, 55, 56, 58, 99, 105, 111, 114, 139, 140, 143, 144 och 149.

Helsingfors den 9 december 1992

Hannele Luukkainen

